

NAMIK BAYIK

**Mobiloil
Special
VE
Mobilgas**

ILE DAHA EKONOMİK YOLCULUK

(Folklor: 89)

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

HAZİRAN 1963

İÇİNDEKİLER:

Halk Şirli ve Ozanlar

Yağma Geleceği

Oyuncağıcılık

Düğün ve Oyun

Ankara Sorgun Köyü İnanmaları

Sonçag Türk Halk Şirinde Medeniyet Unsurları

Kastamonu Türküleri, Şairleri, Efsaneleri

Tekirdağ'da Kural Yolu Efsanesi

Bozkırı'da Kuduz ve Darpülama

Köroğlu'nun Kuyuluk Rivayeti (II ve Son)

Burdur'un Bucak İlçesi Türkü ve Yakınları

1938 de Bayburt'ta Saz Şairleri Haftası (II)

BİZE GELEN KİTAPLAR

İhsan HİNÇER

Cahit ÖZTELLİ

Prof. Mahmut R. GAZİMİHĀL

Ahmet Kutsi TECER

Ismail Celâl GENÇTÜRK

F. KARADENİZ

Sadî Y. ATAMAN

Aydın OY

Sajm AÇIKGÖZ

Doç. Dr. Şükrü ELÇİN

Şener YÜCE

Mahmut K. YANBEĞ

SAYI: 167

KURUŞ: 100

İSTANBUL'DA AYDA BİR DEFA ÇIKAR HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Mobilgas
Special
Mobilgas

ILE DAHA EKONOMİK YOLCULUŞ

(FOLIUM, 1963)

İÇİNDEKİLER:

Halk Şiri ve Ozanlar	Dilek HENCER
Yağmur Geleneği	Cahit ÖZTELLİ
Oyunçakılık	Prof. Mahmut R. GAZİMİŞAL
Dügün ve Oyun	Ahmet Kutsal TEGER
Ankara Sorgun Köyü İncinmaları	Ismail Celâl GENÇTÜRK
Sonçag Türk Halk Sirinde Medeniyet Ursuları	F. KARAOĞLU
Kastamonu Türkleri, Şairleri, Efsaneleri	Sadi Y. ATAMAN
Tekirdağ'da Karal Keli Efsaneleri	Aydın OY
Erzurum'da Keduz ve Darpilsması	Saim AÇIKGÖZ
Kırşehir'in Hayalkırı Rüyatı (II ve Son)	Doç. Dr. Sükrü ELÇİN
Berber'un Bucak İlegi Türkî ve Yakınları	Sener YÜCE
1923 de Bayburt'ta Saz Şairleri Haftası (II)	Mahmut R. YANBEG
BİZE GELEN KİTAPLAR	

SAYI: 167

KURUS: 100

ARAŞTIRMALARI

sun yüksaklığında minare gibi yapılmış bir sofradır. "deniliyor. Demek ki XI. yüzyılda "yağma sofrası" ya da "çanak yağması" süregelmektedir. Bu törenin Karahanlılar ve Yağma boy arında görülmüş olabileceği düşünlüyor (bakınız: A. İnat'ın makalesi).

Bu yağma olayın silik te olsa Dede Korkut'taki varlığını hatırlatır bir durumda Anadolu'da bulunması gereklidir. İşte buna benzer bir olay: Zile'de (Tokat'ın ilçesi) gördüm, Zile'de düğün evinde eşyalar yağma edilir. Ev sahibi karşı koyamaz. Yağma, davetillerin halkıdır. Geri de alınamaz. Onun igin ev sahibi, ortada ko'ayca götürülecek eşyayı daha önce kaldırır. Davetli'lerden isteyenler ortada buldukları eşyayı hattâ sandaya gibi taşınması güğ öteberiyi pencereden sarkıtmak suretiyle kaçırırlar. Bu kaçırma işi olaya bir çesit yağma, kapışma rengi de verir. Bu iş daha çok gengler tarafından yapılır.

Bundan başka, yine düğünlerde yemek yerken, baharda de'ikanlı ya da genç kızlar tarafından verilen kır yemeklerinde, son yemek ortaya gelince, bu yemekler tabağı ile kapılır ve kaçırılır. Önce davranış kaçıranları ötekiler kovalar. Böylece ortalık karışır, kovalama ve bağırmalarla ziyafet sona erer. Yine düğünlerde gelinin başından serpiler para, şerez gibi şeylerin kapışması da bugün Anadolu'nun her yerinde genel bir ge'enektir. Yukarıda söylenen geleneklerle yakından ilgili o'arak Ankara'da söyle bir gelenek daha var: Dünür, kız evine hediyeleri götürür, kendisine bir hediye (mahrıma) verilir. O da acele ile koynuna saklar. Fakat kendisiyle birlikte ge'en'er açıkgözlük edip elinden kalarlar. O zaman o hediye kapanır olur. (Bu son olay iç'ın bakınız: Hâmit Zübeyr Koşay, Türkiye Türk Düğünleri, s. 12).

5 — Cumra (Konya ilçesi) köylerinde dikkati çeken iki "Kapma" olayı bugün de sürdürmektedir. Ge'in, oğlan evine geldiği zaman kapının önünde durunca, bir tavuğun damdan kalabalık üstünde atarlar. Kalabalık tavuğu kapmaga uğraşır. Bu iş canla başla yapılır. Bazen bu yüzdeşen getin çarpışmalar da olur. Buna "Tavuk kapma" denir. Bu kapma işi yalnız erkekler arasında olur. Tavuk kapma Zile köylerinde de vardır. Ayrıca Kirim Türkleri arasında da yapılmakta olan bu ge'enek, gelin oğlan evine gelince tavuk üç kere gel-

nin başında dolandırılıp ondan sonra kalabalık üstünde atılmış (bakınız: Müstecap H. Faiz, Dobruca ve Türkler, s. 166, Köstence 1940).

6 — Yine düğünlerde yemek verildiği zaman, sofraya pişiv ge'ince herkes elinde kaşk beklemektedir. İç'erinden biri haydi, deyince yağma edercesine acele ile ve telâşa kapışarak yenilir. Başka yemek yoktur (Kara simir köyü, Cumra, Konya). Bu son durum, Bursa hanı Kaati sözüğünün bildirdiği "Han-i yağma" için "Sultan'arım ve başka kibar ve zengin kişi'erin düğünlerinde herkese yediri'en" yemeğe çok benzemektedir. Yine Kasgarlı'nın yazdığı gibi "Bayramlarda ve hakanların düğünlerinde, yağma edilmek üzere hazırlanan sofra" ya da benzemektedir. Bunu söyleken, zamanla geleneklerin değişime'ere uğrayacağını de hatirdan bırakmıyoruz.

Adı ne o'ursa olsun, ister Han-i yağma — ki bu deyim okumuş'arın yabancı dile kurdukları bir çevirmeydir — ister Çanak yağması, ister corba kapmak olsun. İşin doğrusu, düğünlerde, ziyafet'te "yağma" işinin asıl olduğunu söylemektedir. Geçmişin varlıklı günlerinde sütanların, hanların halka verdik'leri büyük şölenlerin yerini bugün daha sade törenler almıştır. Belki eskiden bu gelenek ya'nız büyüklerin değil, halkın da genel bir gelenegi idi, fakat şıfay birlikler büyütükçe, masraf'ı olduğundan büyükler'e has bir gelenek durumu na geçmiştir. Böyle olmakla birlikte yine de halk arasında da hâzır gösterisi' ve daha silik olarak sürüp gelmiştir. Bunun gibi "pay vermek" (Bamsı Beyrek hikâyesi) gelenegi de bugün yaşamaktadır.

Su araştırma gösteriyor ki en eski gelenekler bile bugün yaşamaktadır.

*

Yazımızı yazdıktan sonra "Kitab'ür Ravezateyn, cilt 1, s. 6" da konumuzla ilgili, Anadolu Selçuklu Sultanı Nureddin Şehîd'in öümü dolayısıyle anlatılan su notu bulundu. Aşağıya alıyorum. Dede Korkut'taki Hann'ın evini yağmalatmas: geleneginin ne kadar eski olduğunu su tarihi belge de ortaya koymaktadır.

"Nureddin Şehit top oynamak hastalandı ve öldü. Oğlu Melik Sa'ihi sünnet ettiirdiği bayramın ikinci günü kendi yakın'arisi'e top oyununa başladı. İkinci derscede subaylarından birisi meydana gelerek, vezirlerile oynayan Nuredde'ne "yaşa" diye bağırdı. Son derece

Yalnız en yüksek Faiz değil,
en ufk mevduatiniza da en
yüksek Faiz, en fazla kazanma
şansı.

Dünyada ve yurta bütün
bankacılık hizmetleriniz için

TÜRK TİCARET BANKASI

YARIM ASIRLIK TECRÜBESİ İLE EMRİNİZDEDİR

(Folklor: 54)

EMNİYET SANDIĞI

Bursa'da ve Erenköy'de itina ile yapılmış konforlu

APARTMAN Daireleri ile ZENGİN PARA İKRAMI-

yeleri talihlilerini bekliyor.

EMNİYET SANDIĞI

* Öğrenci hesaplarına TAHSİL BOYUNCA
YATILI OKUL ve PARA İKRAMIYELERİ.

* YUVA TASARRUFU HESABI hakkında
giselerimizden izhat isteyiniz.

(Basın: 8949 — 55)

Araştırmalar :

OYUNCAKÇILIK

Yazan: (Merhum) Prof. Mahmut R. GAZİMİHĀL

Bu sütunlarda bizdeki oyuncaklı esnaflığı hakkında makale çikan bir yazar İstanbul oyuncaklığının onsekizinci yüzyılda başladığını söylemiştir. Bu yanlışı, (1) O çağın yüz yıl öncesinden mesela Evi'ya Çelebi'de Eyüp, oyuncaklığının zenginliği hakkında ifadeler okunur. Minicik davullar, bağırsak gövde'i tulumcuklar, ufacık tahta kemenceler, düdüklər, boru boyları, qışağalar, v. s. Bunlar oyuncakların sesli olanlarıydı. Hattâ, "Cura" denen en küçük bağlamaların kopuzculuk çağlarında çocukların içeri bir çalgı olarak çuka, rımlışığına dair akla uygun bir rivayet yazıya geçmiştir. Oyuncak, bebeklik çağında başladığı için, tarih kadar eski olmak, gereklidir. Bilim konusu olaraık önemi de buradan ieri gelir.

30 Kısır yıl önce "Bartın" Gazetesi'nde çıkmışım bir iki yazda oyuncakçılıkla dair bazı basit bilgiler hatırlatmıştım. Dergimizde üç beş yazı çıkmıştı: Birinde, alttan saphı, çift derili ve yanlardan çift kordon'u Eyüp oyuncağını anlatarak iki çeşitli boyalarını Orta Asya mesele lâmalararca ayındı kullanıldığı, Çine çağlarca önce Türklerden gitmemişimin ora kromiklerinde yazılı olduğunu belirtmiştim. Eski bir batılı seyyahın bu davulun resmini İstanbul'da çizdiğiini başka bir yazında belirterek, o resmi "İkü'ğ" hakkında, ki kitabıma aynen almıştım. Böylece, oyuncaklar tarihinin dibî Orta Asya kaynağının en derinliğine kadar indiği anlaşılmıştı.

Başka bir misaleden, daha sonra, dergimi-

(1) Belki de mürettebat hatası olmuştu.

halim ve mütevazi olan Sultan bu lâlibâjılıkta müteessir olarak elinden gevğanımı bırakıp atını sürdürdü. Kalede hususi ve mahrem işleri için yaptırdığı basit eve giderek hasta yattı. Bayramın dördüncü günü hinnâki sandıdan öldü. Bir gün önce kaleye gelmiş, Türk töresince sôlen yapmış, güzel eşyalarını yağıma ettiirmisti."

Folklorcu arkadaşlarım, kendi çevrelerinde bugün de yaşamakta olan yağma getenleri izlerini toplayıp dergimize gönderirlerse ileride yapılacak daha geniş çalışmalar için çok yararlı olur.

z'in sütunlarında söz açtım: Kaşgarlı Mahmud kız çocukların bebek suretine "kudhurucuk" dediklerini, bu adın Kazan Türkçesinde oduğu gibi Anadolunun bazı semtlerinde de "kurçak" kısaltılmışıyla aynı anında hâlâ kullanıldığını yazdım. Bunlar önemli izlerdir.

Oyuncaklar konusu böy'ece kıl'tür tarihi, miz için bir ışık kaynağıdır. İşin önemine bugün de bir iki unutulabilecek farklı maddeyle dikkati çekmek istiyoruz.

Adana yöremiz'in Çukurova'sındaki ekin yerlerinde vahşi hayvanları Türklerdek pusuya düşürmeye kulani'an kabaktan yapılmış ve kullanılışta pek korkun ses çikan bir ağıt vardır. Bunun bir örneğini şimdi Ankara devlet operasında orkestra timbalcisi bu'unan eski talebem Ahmet Akşehir ricam üzerine yaptı: bana armagan etti: Karpus büyüğünne göre içi boşaltılmış bir su kabagının yarum gövde ağızına deri gerilimi. Derinin ortasında delik var. Oradan içeri gırılık bir sırrının ucu çanağın dibine sıkıca bağlı; sırrının beri ucu derinin dibinde bir sap hâlinde upuzun kalmış. İşte bu yarınl kabak sol kolun altına sıkıştırılıp da sarkan sırrını sağ e'le sıkıca (avuç kesilmesin diye b'ir mendil veya deri ile kavranaarak) içinde sıvazlanırsa kabak hânesinden öylesine bir ses çıkar ki; gecenin karanlığında bunu kullanan tar'a bekçisi büyüğü kükükli her türlü mütecsâr yaratık'arı sesin dehsetiyle kaçırır. Çukurova'mızda vahşî havvanlar "kap'an" dedik'leri iste bu a'etle Türkülür. Ege'mizden Kusada'da ve oralara Girit'ten mübadelede göçmüs Türk'erin ağızında bu Türkümme aracına "Muğri nâra" deniyi. Sesi kaplanın t'pkisidir. "Muğri" Giritlerce canavar demektir ama, bu etimoloji yanlısı: Muğri, nefir demektir, ondan bezulmadır; "nâra" da arapça nağra (nakşare) demek olur, velveleyi, ter'kîle ifade eder.

Bu aletin türkisi Fransa'mın kuzeyinde de var; üzerinde durulmuştur: Tou'orhon adıyla kuzey Fransada bazı yöreleri Kılısesinde Isa'nın ölümü töreninde sevâni kaçırcı çocuklar kullanırlar! Brumba ve Haneton kelime'eri üzerinde de durulmalıdır. Bu Türkümme aletinin Mîr ve Hind'te kullanılanlığı biliniyorsa da oralardaki ki demeli adı bilinmiyor. İtalyada da

Halk Dansları :

DÜĞÜN VE OYUN

Yazan: Ahmet Kutsi TECER

Oyun (Dans), halk hayatı toplayıcı, yaklaştıracı bir rol oynar. Her şenlikte onun yeri vardır. Hele düğün şenliklerinde oyunun yeri en bağıt gelir.

Bir "Düğün", "Oğ'an evi" ile "Kız evi" ni birbirine bağlayan ve bu iki "Ev" arasında (toplum şekillerine göre iki aile gurubu, iki kabile iki kavim) kutlanan bir sıra "tören"lerden ibaretir. Bu vesileye her iki evin akraba ve yakınları, özel davetileri bu törenlere katılır. Düğün çerçevesi içinde yapılan bu törenlerde gelin ve güveyiye, gelin ve güveyinin ana ve baba'arına, kardeşlerine, bütün akraba ve yakınlara, bütün davetilere, derece derece herkesse düşen ödevler vardır: Düğün hazırlıklarında ve törenler sırasında işbölümü yapılır. Delikanlıklar "İmece" şeklinde düğün hizmetlerine koşarlar. Büyüklər düğün hediyeleri, para yardım gibi seyler yaparlar. Yerine göre bazı oyuların yapılması da bu ödevler arasındadır. Bunlar bereket, züriyet, sıhhat gibi dileklerin yerine gelmesi

vardır. — Hintçe adının "Tevakkala Sâtam" olduğu sanılıyor. Bu ,bizdeki "kap'an" in ayndır.

Ürkütme aracı konusu bizi Asyanın şamanık "tünçür"lerine v. b. götürür, — Fakat, oradan sevinç oyuncakları konusuna dönersek: Mesela, Eyüp oyuncaklarının "kaynana zırılıtlı" karşımıza çıkabilir. Bunun keimesine karşılığı fransızcadada "Bruit de la belle — mere" dir! Unsur olarak da ikisi bîdir. Fransız kadın bilgini Cl. Marcel — Dubois bura dair bir konuşma yapmış, toplantıda bilimsel konuşmalar olmuştur (Paris'te).

Bu işin ve yaygınlığın esası nedir? Oyuncaklar konusu bilim adamını işte böylesine problemlere sürüklerebilecek kadar önemlidir, folklor işidir.

Çocuk oyuncaklarını her bakımından iyi derleyip incelemeliyiz. Çocuğun kendisi küçük, fakat görenegi tarihî ta dibi dir. Bilyükle rin bittiği nice ıssızları çocuk yasatur. Bilyük, "mama" denmez; fakat gocucak mama is, ter, mama yer. Mama "ana" demektir onun dilinde, hem de nice lisanslarda.

İçin yapılması "Uğur" sayılan yahut ta kötü ruhlari savuşturmak, fenalık yapacak etkenleri yoketmek veya bunların zararlarını önlmek için yapılan oyulardır. Zamanımızda bunların niçin yapıldığı bilinmeden "Âdet" tir diye yapırlar. Halk bunları kendi mantığına göre yorumlar. Esasında gelin ile güveyinin birleşmesinde züriyeti, bereketi, tabiatteki mistik bir fonksiyonu senbolleştirir. Kutsal bir anlam vardır. Oyun bu kutsallık havası içinde gelişen cemaat ruhunun müsterek bir ifadesidir. 1)

Gercekten, düğün adetleri arasında oyun, büyük bir yer tutar. Bunlar düğüne şenlik katarlar. Her düğünde o bölgenin bütün oyuları oynanır, ama bazıları doğrudan doğruya düğün törenleriyle ilgilidir. Örneğin, düğün boyunca gelinin, güveyinin, kaynana ve kaynatanın, gelinin arkadaşları olan genç kızların, güveyinin arkadaşları olan delikanlıkların, belli bir gün, belli bir zaman ve belli bir yerde oynadıkları oyular böyledir.

Dursunbey'de düğün bir hafta sürer ve cumartesi günü başlar. Çarşamba günü "Kına gecesi" dir. Yatsı namazından sonra oğlan evinin kadınları topluca, teşsiler içinde bir koynu budo, bir ekmeğ, yarınl okka kına samdanlarda mum'ar yakılmış olarak, davul zurnayla kız evine gelirler. Oğlan evinin def ci kadını "Kına türküsü" söyleşen gelin, bayızlar giyinmiş olarak ve ağlayarak merdivenden yani evin üst katından sokak katına iner. Oğlan evinin kadınları orada beklemektedirler. Getirdikleri kinadan bir miktarının gelinin avucuna koyup sıkıştırırlar. Fakat oğlan evinin kadınları gelinin avucunda sıkıştı, bu kinayı geriye almakta güçlük çeker, hatta bazan ligne dürterek avucunu zorda açırlar. O zaman Yengeler (oğlan evinin kadınları) bu kinayı alıp geriye dönerler. Bu kına o gece güveyinin serçe parmağına yakılmak içindir. Kız evinde top'anın kadınlar, kızlar Türküler, oyunlar oynarlar. Gece arasında oğlan evinin kadınları yeniden topluca kız evine gelerek oradaki ahşenye katılır. Gelinin bu sıradı oynaması adettir. Oğ'an evinin kadınları gelinin başından şeker, para serperler. Gelinin belli bir oyuru yoktur, ne bilirse

onu oynar, ama belki vardı, da zaman'a unutuldu.

Aynı adet, bazı farklılarla, bir çok yerlerde vardır. Bodrum'da Kına gecesinden bir gece evvelki eğlencelere "Temel Devren" derler. Bu gece bütün genç kızlar, kızların oyunu bitiktikten sonra da, dejikanlıklar oynarlar, ama gelin oynamaz. Gelin burada da Kına gecesi oynar.

Burdur'un köy düğünlerinde de Kına gecesinden bir gün evvel kız evinde toplanan genç kızlar oyunlar oynarlar, ama gelin oynamaz. Gelin yalnız Kına gecesi oynar.

Güveyinin de oyunu vardır. Dursunbey'de perşembe günü gelin getirilir. Bu münasebetle yapılan diğer adetleri bir yana bırakalım. Genin oğlan evine vardiktan sonra güveyi, sağdıcları ve arkadaşlarını tarafından kızevinin önüne götürürler ve orada oynatılır. Oyundan sonra da güveyiyi önce berber dükkanına, sonra da hamama götürürler. Güveyinin oyunu da behemehal yapılması gereken bir adettir. Bu oyunun da bir özelliği yoktur. Güveyi, geni zaman, davul zurnaya bir "Zeybek" oyalar.

Gelin ve güveyin oynamalarını halk türküsü sekilde yorumlar: Güveyinin kız evi önünde oynatılması, kız evi tarafının damadı görmesi içimmiş. Gelin oynatılması da, otu teselli etmek, kederini dağıtmak içimmiş. Şüphesiz ikisinin de gerçek izahları bu değildir. Bunlar ayrıca araştırılacak konulardır.

Burdur köylerinde gelin attan indirildikten sonra güveyi davul zurna önünde oynar, düğün de böylece bitmiş olur. Söğüt'te (Burdur) gelin gelmesinden sonra Kaynana, güveyinin babası, oynatılır. Yine Burdur köylerinde "Gelin yanı" adeti vardır. Gerdeğin ertesi günü "Ge'in yanı" dir. Buna bazı yerlerde "Gelin yüzü" de denir. Kadınlar toplanıp çalar, oynarlar. İşte bu toplantıda Kaynana'nın oynaması adettir. Kaynana: "Oğlum evlendi, kollarım dinlendi." der de oynamış. Bu da bir çeşit yorumlamadır, ama gerçek bir izah değildir. En son gelini oynatırlar, bereket olması için de gelinin kollarına bugday taneleri doldururlar. Gelin oynarken bunlar etrafına saçılır. Kağılcık'ta (Burdur) bu adete "Tohum saçtırma" denir.

Kına gecesinden bir gece evvel kız evinde toplanan genç kızların oynamasına karşılık, gelin götürüldürken dejikanlıklar da oy-

nadığı "Halka oyunu" vardır. Bütün bu örnekler düğün adetlerine bağlı bir takım oyunların bulunduğu gösterir. Esasında bu oyunların senbolik anımları olmak gereklidir. Zaman içinde bu inançlar kaybolmuş, oyunların ne maksatla yapıldığı unuttu, hatta özel oyunları bile kalmamıştır. İhtimal bazı "Kırık oyun" ların, bazı "Karşılama" ların esasında bu adetlerle bir bağıntısı var. Herhalde halk oyunlarından bir kısmının kaynağı, düğün törenlerine bağlı, zamanla fonksiyonunu yitirmiştir, senbolik mahiyette oyunlardır.

1) — Düğünler hakkında toplu bir bilgi edinmek için bakınız: Türkiye Türk Düğünleri Üzerine Mukayeseli Malzeme, Hamit Zübeyr Koçay, Ankara, 1944. Maarif Vekiliği Eski Eserler ve Mizeler Umum Müdürlüğü yayımlarından.

Bize gelen KİTAPLAR

* Ord. Prof. FINDIKOĞLU Z. Fahri: "19. Asırda Türkiye Dışında Türk Gazeteciliği ve Tarsusizade Münif Bey — Hayağı ve Nesrettiği Gazeteler, 1873 — 1930". Türkiye Harsı Araştırmalar Derneği, Seri A. Sayı 34 P. K. 16, Beyazıt — İstanbul. 24x17 boyunda 32 sayfa, 3 lira.

* Abdullah EKİZ: "Sinan Ümmi vs Ahfadı". Hayatı, eserleri, şairlerinden örnekler, Eser, Elmalı Halk Kütüphanesi memuru olan müellefin adresinden temin edilebilir. 20x14 boyunda, 96 sayfa, 5 lira.

* Andre GIDE — Tahsin YÜCEL: "Kapazanlar". Roman. Varlık Büyük Eserler Katalogu: 51. 17x12 boyunda, 298 sayfa, 5 lira.

* Ali SERT: "Gerçek Şair ve Şiir". Kolu ile ilgili onaltı yazı. Konya Yenikitap Basımevi'nde basılmıştır. 17x12 boyunda, 60 sayfa, 150 kurus.

* H. Uğuroğlu BARLAS: "Halide Edib Adıvar". Hayatı ve Eserleri. Yurttaş Kitabevi Sahaflar, Beyazıt — İstanbul tarafından basılmıştır. 17x12 boyunda, 96 sayfa, 3 lira.

* İdris Ahmet PURA: "İslığının Çevresi". Şiirler. Rafet Zaimler Kitap Yayınevi 19x14 boyunda, 80 sayfa, 3 lira.

Bir Denemenin Sonuçları:

HALK ŞİİRİMİZDE MEDENİYET UNSURLARI

Yazar: Fikret KARADENİZ

Tesbit ettiğimizde göre halkın şairleri, modern medeniyete ait unsurlarla:

- 1 — Kendi çevrelerindeki şehirlere inmek,
- 2 — Yolculuğa çıkmak,
- 3 — Askerlik yapmak,
- 4 — Büyülk şehirlerde ticaret yapmak ve iş aramak,
- 5 — Gazete okumak,
- 6 — Radyo dinlemek; sureti ile karşılaşmaları.

Bu araştırma denemesinde dayandığımız edebi ürünlerde modern medeniyetin üç şekilde aksietğini görüyoruz:

- A — Muayyen bir modern medeniyet unsuru üzerine yazılmış şiirler,
- B — Çeşitli modern medeniyet unsurlarından arada söz açan şiirler.

C — Esas konu dışında dağınık olarak modern medeniyet unsurlarını taşıyan şiirler.

Elde ettiğimiz sonuçlara göre:

DAVANASLARIN ÇEŞİTLERİ

- 1 — Türk halk şairleri içinde yaşadıkları kültürde meydana gelen değişimejerin farkındaları. Onun için yaşadıkları çağın gelişisi karşısında halk şairlerinde dört çeşit davranışları görüyoruz:

- a — Olumlu,
- b — Olumsuz
- c — Çekimsiz
- c — İlgisizlik.

2 — Araştırma denememizde 16, 17, ve 18. yüz yıl halk şairlerinin yaşadıkları çağın gelişisi karşısında gösterdikleri davranışları ortaya koymakla başladık. Bu davranışla göre 16, 17 ve 18. yüz yıl halk şairlerinin çoğu yaşadıkları çağın gelişine karşı teknik "Köroğlu", ahaleki "Pir Sultan Apdal", dini "Kağılbı" siyasi "Aşık" bakımından olumsuz bir davranış göstermektedirler. Bu çağında yaşadıkları çağın gelişine karşı olumlu bir davranış gösteren halk şairleri ise bu davranışla daha çok yaşamış hayat ve mimarının geleneksel olduğu (Büyülk şehir varlığı) karşısında ortaya konular.

İncelenen şiirler kadar bunları söyleyen halk şairlerinin biyoğrafları ve yaşadıkları çevre üzerinde de durulmuştur. Buna göre Modern Medeniyet unsurlarını şairlerine konu olarak alan halk şairlerinin bu medeniyetle karşılaşmaının ne yolda olduğunu bilmek araştırma denememizin konusu açısından ayrıca önemlidir.

3 — Araştırma denememizin esas alanı olan 19. ve 20. yüz yıl halk şiirinde, halk şairlerimizin modern çağ gelişisi karşısında güs-

TÜRK FOLKLOR

terdikleri davranışta olumsuz, olumlu, çekim, ser ve ilgisizlik şekillerinden. Bu çağlarda modern gidis karşı, olumsuz davranış gösteren halk şairleri daha çok ekonomi, din, politika ve moda bakımlarından yakınlamaktadır. Olumlu davranış gösterenlerse sırası ile politika, ahlak, ekonomik kalkınma ve teknik hizmete, devrimler, adaletsizlik, yobazlık, ilim düşmanlığı, istismarcılık konularına eğilmiştir.

4 — Bilhassa son yüz yılın halk şairinde gördüğünüz diğer bir davranış taç, kimserlik ve ilgisizlik şeklinde isimlendirdigimiz (Komple) karı bir davramıştır. Bu davranış gösteren halk şairleri yerli kültüre giren bir modern medeniyet unsurunu bazan red ediyorlar, bazan hoş karşıyorlar, bazan da onun karşısında çekimser kalıyorlar.

MODA

1 — Her hangi bir unsuru karşı olumsuz davranış gösteren Türk halk şairlerinin hepsi yerli kültürümüzdeki dünya tablolarına sıkı sıkıya bağlanmak eğilimindedirler. Onlara göre toplumun huzursuzluğu bu tablonun mu hafaza edilmemesiştir.

a — Din ve seria tabiatı yaratsızlık bu olumsuz davranış için çok kullanılan bir kaynaktır.

b — Yine bu olumsuz davranış halk şairlerinin doğunda kadın ve onum merkezlik ettiği moda söz konusudur. Bu konuda modern modaya uygun kadının bazı şirlerde şiddetle yerildiği görülür.

MODERN UNSURUN GENEL DURUMU

1 — Olumlu davranış gösteren halk şairlerinin şirlerinden modern unsurların benimseneceği kültürümüze alındığını çıkarıyoruz.

a — Kültürlümüze giren modern unsurların bazıları eski bir unsurun yerini ayınen alıyor. (Öküz — karasaban, kağıt — traktör)

b — Bazı modern unsurlar ise toplumu muzun şartlarına adepte olarak yerlerine geçikleri eski unsurun fonksiyonunu göriyorlar.

c — Kültürlümüze gelen unsur yerine geçtiği unsura maddesi ve kültür bakımdan benzeyorsa onun yerine kolayca yerleşiyor. Dolayısı ile her yeni unsur gelişisi ile birlikte yerine geçtiği unsura ait adet ve alışkanlıklarını giderip bunları yerine kendi alışkanlıklarını ve havasını yerleştiriyor.

2 — Son çağ Türk halk şirinde başlangıçta tek tük olan bu unsurlar giderek çoğal-

yorlar. Önce bir tek unsura karşı gösterilen davranışlar daha sonra çeşitli unsuriara karşı gösteriliyor. Unsurların çeşitliliği onlara karşı gösterilen davranışlar arasındaki niansı doğaltıyor.

3 — Modern unsura karşı gösterilen davranışta dinin ve ahlakın oynadığı rol gitikçe azalıyor, onun yerini ekonomik fayda ve unsurun kullanımı alıyor.

4 — Son çağ Türk halk şirinde modern unsurların yarattığı neş'e ve neşesizlik vardır.

5 — Halkın dünya tablosuna girmiş olan modern unsurlar onun içinde bazan eskiden beri dünya tablosunda bulunan bir unsur gibi geçiyor ve bazan da benzeme yapmakta, imaj yaratmaktadır kuananıyor.

6 — Halkın yaşayış yolu modern unsurların girdiği ve kurduğu bir dünya tablosuna göre değişince, tabloya dahil insanların dünya görüşü de yeni bir şekilde genişliyor.

7 — Halk şairi coğunuñka karşılaştığı unsuru tanıtmak, onun bigasını edinmek istiyor.

8 — Olumlu davranışlı halk şairleri bu araştırmamızda yoğunluğu teşkil ederler.

9 — Halkın en son çıkan modern unsura karşı gösterdiği olumsuz veya olumlu davranışa, daha önceki modern bir unsura karşı gösterdiği aynı şekildeki davranışlar arasında aşı, kesinlik, netlik, ve eğilim bakımından incelenirler vardır.

10 — Araştırma denememizdeki indeksten de anlaşılacağı üzere, Türk halkın yeni dünya tablosunda modern teknik araçların hakim vaziyette olduğunu görürüz. Yine burada bir modern unsurun halkın dünya tablosundaki miktarı halkın o unsura duyduğu ihtiyaç ve onunla kurduğu temas oramına göre azalıp çoğalmaktadır.

Bu bakımından buradaki bazı unsurların miktarları ilgi çekicidir. Çünkü bu miktarlara göz gezdirince kültürümüzde modern unsurların yarattığı dalgalanma ve gelişme konusunda fikir edinmemiz mümkündür.

Bu durumda olup ta en çok geçen unsurlara örnek vermek istersek; bunların doktor, tren, tüfek, top, vapur, telgraf, kurşun, zırhlı, uçak, tabanca, Traktör, makine gibi modern unsurlardan ibaret olduğunu görürüz. İste eskiden beri kullanılan teknik unsurlar, yeni ve ana ihtiyaçları karşılayan modern unsurların az mı çok mulığı gördükleri buradan

Yurdun Dört Bucağından: IX

KASTAMONU TÜRKÜLERİ

Yazar: Sadi Yaver ATAMAN

Doğan aylar ile doğum dulundum
Bir pazar geceyi sol yamandan yurum
İlgaz dağılarını aşmadı ge'dim
Gurbet ilerini do astım geldim
Kaynadım sel gibi taşılımda ge'dim
Dolaştım dağları kar bulamadım
Kendime milasip yar bulamadım,

Evlerinin ölü mahzen kazıldı
Kaderim böyle imiş çıktı yazılı
Yağlı kurşun yedim böğüm sızrı
Anama söyeyin yanıp durmasın
Oğlum gelir deyi aşağıdaki "Ağıt" i yakmış

ÇIRDAK TÜRKÜSÜ: Küre kazasının Çirdak köyünde yapılan bir baskın hâdisesi üzerine yakılmış. Çok eski bir türkî olduğu Yorgansuzun Haikkî Çavuş söyledi.

Çirdak köyü de İkânluları ve, Devregânî delikanlıları arasında geçen bu baskın hâdisesinde, iki tarafant ölenler olmuş, bu feci hâdisedir ki, Kastamonunun meşhur Çirdak Türküsünün yakılmasına sebeb olmuştur.

Türkî söyleşis tarzına göre söyleşidir:

da anlaşılmaktadır.

DİN VE ÇATIŞMA

1 — Modern medeniyet unsurlarının kültürlümüze yerleşme sıklastıkça, meydana gelen kültür değişmesi, dolayısı ile yerli kültürel çatışmalar da sıklaşmaktadır.

2 — Yerli kültürümüze gelen modern unsurlar genel olarak din müssessesi ile çatışma doğururlar. Bu, dini kahiplerin, kültürümüzde ne kadar geniş bir yer kapladığını ve din düşgününun halkın duyguları arasında üstün bir yeri olduğunu bize gösterir.

3 — Ancak modern unsura karşı gösterilen davranışlarında dinin oynadığı rol, son yüz yllara doğru gitikçe azalıyor ve onun yeri, ni daha rasyonel davranışlar alıyor.

MODERN TEKNİK UNSUR

1 — Halk şairi insana dünyasını değiştiren onu tamamlayan ve dünyaya uyduran teknoloji, bu çeşitli teknik buluşlara karşı, derin bir hayranlık taşıyor.

2 — Son çağın feza araçları ve araçları modern teknik unsura karşı duyulan

ilkel hayreti yeniden yaratmıştır.

3 — Son çağ Türk halk şirinde modern araç araçlarına ait (ksza destanları) çok yer kaplar. Eski (faklet, yenilik ve zezele) destanlarındaki ağıt özelliklerini bu destanlarda da görüür.

MODERN POLİTİK UNSUR

1 — Modern politik unsurlar karşısında Türk halk şairi alıcı bir davranış takıtı.

Böylesce son çağ Türk halk edebiyatından Türk halk şirlerinin modern medeniyet unsuruna karşı gösterdikleri davranışçı çıkararak, Türk halkın modern dünya görüşünü bu açıdan kışkırttı koymuş bulunuyor.

Toptan göz ölüne alırsa Türk halk şirlerinin batı medeniyeti karşısındaki davranışları genel olarak olumluştur. Türk halkın duygularını taşıyan halk şairi maddi ve manevi kültüre ait modern unsurları büyük bir hayranlıkla seviyor ve benimsiyor.

Buna göre modern medeniyet karşısındaki davranışları ile Türk halk şairi veya Türk halkı sosyal gerçekçi ve rasyoneldir diye biliriz.

Su Çırdaktan da baskun geliyor
Aman baskun da değil dostun ge'iyor
Kaygusuz avrat, hep deyive kaygusuz avrat
Su Çırdaktan da gece mece geçtim
Aman ga'lı buzlu da sular mu ar içtim
Saygusuz ya'm, hop deyive kaygusuz yarım
Nazlı yarдан aman tez mi geçtin
Yuvar'ağ m toparlağ m da ka k gidivere'im
Civarayı feneri de yak gidivere'im
Kaygusuz yarım

Su Çırdağın Ekinleri
Aman top top olmuş da kokiilleri
Saygusuz yarım hop deyive kaygusuz yarım
Nazlı yarın vekilleri
Aman selva'ar o'sun mevlâya
Aldanma kahbe dînyaya,
Saygusuz avrat hop deyive kaygusuz avrat
Evrekimiz istintakda,
Hele bak su kara bahta
Boynumuzda beyaz yafta
Şekvalar olsun...

Su çırdaktan geçer iken
Ayağıma hâti diken
Diken değil belim büken
Saygusuz.

Aynı zamanda bir oyun havası olan Çır-
dak Türküsü, aşağı yukarı Sepetçioğlu oyu-
nuna benzemekte, fakat bazı figürleri ayrılmak-
tedir. Safranboluda "Çırdak" yerine "Çi-
tirdak" denilmektedir.

BEYLER BAHÇESİ TÜRKÜSÜ: Bir De-
rebeyinin kızı için yakılmıştır. Gökgeoglu
TÜRKÜSÜndeki gibi, bir delikanının bey kızına
aşık olması ve öldürülmesi hâdisesini canlan-
dırır.

Bey'er Bahçesinde vurdular beni
Yarın yazmasına sardular beni
Kare topraklara kardalar beni
Yol ver'in geçeyim dumanlı Dağlar
İveli böğründe bir gelin ağar.
Beyler Bahçesine attım ben bir taş
Ah ne anım var ne bâtam var ne gardas
Şimdîn sonra telli Martin arkadaş
Yol ver'in geçeyim.

Topal koşma denilen türkü, aşık edebiye-
tinin bellî söz ve ezgi kalıplarından biridir.
Bu ezgi ile her koşma okunabılır, Diyan, Se-

mâi, kalenderi gibi diğer aşık ağızlarında da
böyledir.

Topal koşmanın, halk şairi Tokadı Nu-
ri tarafından Kastamonuya getirildiğini Na-
sih Çelenligil söylemiştir. Yorgansuzun Hakkı
Çavuş kesin bir bilgi, vermedi, bir rivâyet o es-
tek kaydediyor. Sözleri ve ezgisi ile ger-
çekten hoş bir türküdür. Başka yerlerde to-
pallama denilen örneklerde, ne ezgi, ne de ritm
bakımlarından benzerliği ve müsnabeti yok
tur. 2/4 lük basit ölçüde ağır keskin, (Mu-
tar) ve olgun bir ritm ahengi vermesi tür-
küye karakteristik bir özellik vermektedir.

Halk ağızındaki söyleşim tarzına göre ilk
parça, noksandır, son parça ise sonradan ka-
tilmiş olacaktır. Şairin adını taşıyan (Şehbe-
yat) parça ise yoktur.

Sana öğreteyim dağdan aşmayı
Bir sen söyle bir ben topal koşmayı
Dağdan dağa aşmayınan yol olmaz
Altun yere düşmeyinen pul olmaz
Ah yiğ'din başına gelmediğik o'maz
İş başa düşünce gekmeli böyle

Benim her bir sözüm cevâhîr değer
Eski Muhabbetler ka'mam's meğer
Aziz dostlar simdi gehresin eger
Bizden gevrilmedik yüzler ka'madı.

Yine bir Kaçma:

Ben de bildim bahtım olmad g m
Dahi gi'e'erjm dolmadığ m
El'erin beyenüp almadığ m
Nihayet üstüme mal ettin Felek

Kastamonu halk musikisinden bahsedew-
ken bu arada bir noktaya temas etmek isti-
yorum. Hemen hemen Anadolunun her tara-
fında yetişmiş, Halk şair'erinden birçoğu
Saz da çaldıkları için, devîs'erini kendî'lerine
mahsus ezgelerle süslemişler, yahut başkalıları
tarafından bestelenmişlerdir. Bunların bir
çoğu, nesillere aktarılarak zamanımıza kadar
gelmiş, bu gün de calınır çağırılmaktadır.
(Aruzla yazılmış veya söylemiş o'anlar en-
derdir).

Kastamonu'da Kemali g'bî devrinde
(19. cu yüz yıl Doğumu 1821) bîvîlk söhret
yapmış ve uzun yıllarını Kastamonu'da (Ge-

ARAŞTIRMALARI

girdiği müddet zarfında (71 yaşında ölmüş),
bir çok deyişerini gayet güzel çaldığı rivayet
edî. en 12 telli çögürü, Davudi ve çok güzel
sesi ile süslendiği halde, bu gün Kastamonu
Halk Musikisi içinde eser ve türkilerine rast-
lanmaması büyük bir kayıp. Eğer hayatı
köşede varsa bîmîyorum, fakat bu gün yaşını
almış saz ve söz ehli Yorgansuzun Hakkı Çâ-
vûş kalmıştır ki, onun da haf'za deposunda bu
luncası, läzimgelirdi, Hatta bundan epeyice
yıl evvel ölen Araçlı saz şairi Müminî mey-
danı'den de duymadım.

Kastamonunun yetiştirdiği kıymetli ev-
lât'larından edebiyatçı, tarihçi ve araştıracı ar-
kadışımız Talat Mümtaz Yaman 1935 yılında,
Kastamonu vilâyet matbaasında basılan Hal-
kevi yayınlarının birinci Kitabı olan Aşık Ke-
mâ'i, hayatı ve eserleri adlı eserinde, şairin
dey'şerinden bir çögünün tesbit edildiğini,
70 yaşında (ozaman) ki oğlunun da hafızasın-
dan a'abildiği kadarını ancak yayinallyabildi-
ğini, Hayatının en büyük bir kısmını Kastamo-
nu'da geçirdiği hâde ve hâ'a oğlunun va-
makta olmasına rağmen hayatı hakkında esas-
lı bîgi edinemeyişi'ni üzüntü ile belirtmiştir.

Bir çok yerde mahalî Halk ve saz şâ-

irlerinin Halk musikisi mahsûleri arasında
bir çok deyişlerine rastladık, Kastamonu'da
Kemâli'den başka, Emrahın çıraklılarından olaç
Hemşehrî Meydâni, Kendi çırağı Feyzi de
hatırı sayılır saz şairleri imis. Kastamonu'da
bu husus esaslı şekilde araştıramadığım için
gerçekten müteessim. Fakat, bu bö'genin
tarihini, edebiyatını, folklorunu ve âdetlerini
uzun yıllar vukuf'a teşkil etmiş arkadaşımız
Talat Mümtazın dahi uğradığı güçlükler dü-
sünlüce olursa, bizde geçmiş çağlarda yaşı-
mış kıymet'ere karşı, geçici bir alâka ile bağlı
kalınarak, hatırlarını ihya ve nesillere ulaş-
tırma fikri o'madığ' ko'layca anlaşılır. Net-
kim, Yunus Emreden, Aşık Veysel'e varınca-
ya kadar, yüz yıl'ar boyunca, destan, fikir ve
Aşk kahramanları içinde adları bilinmedik
niceleri vardır ki, yaşayışları karanlıkta kal-
mıştır, deyişeri de suna suna ma'edilmişdir.
Şimdîye kadar bilinen ve deyişeri azgok top-
lan'p yasın'anan Aşk Bü'bül'eri bile araların-
da özüne has üs'up ve karakter farkı, duyguya
zenginliği bulunanlar dahil, birbirine karış-
mışlardır. Halklarında yazılışına coğu, tâh-
mindir ve rivayetlere dayanır. Bunun başlıca
sebebi de yukarda da belirtmeğe çalıştığımız

gibi, hiç şüphesiz esaslı ve Chronologique
araştırmalar noksantalıgdandır. Bu yalnız
edebiyatta değil, müzikde de böyledir. Bir
çoğu beraber geldikleri ve aktarıldıkları için,
yanlıltıcı veya işkile düşürlü sebeplerin de
beraber dâşılınmak lazungelmektedir.

Bu sefer Kastamonu'da iki gün kaldığımız
için, ne eski dostları, ne de hasretini çektiğim
yerlerini görebildim. Hatta Aşıklı Sultan Tür-
besini Ziyaret ederek, vilâdunun yarısı eri,
miş, belden aşağısı olduğu gibi duran (Inanç
böyledir) Ermiş'i ziyaret edemedim, fakat
aşıklı Sultan'ın rivayetini çocukların anlatımı,
(Adamın biri, birisinin tez oluvermesi için,
aşıklı sultana bir adak adamış, günler geçmis
adamın işi bir türli o'mazmış, nihayet daya-
namamış, doğru Aşıklı Sultan'a, türbeye var-
mış; — Seni bana Sultan dediler, her hacete
erîşir, her murâdi görür dediler, geldim, sana
adak adadım, ama hiç faydasını görmedim,
seni yakayında bâri, sultanlığı, gör demis
vermiş atesi, Sonra da başlamış kaçmaya, Tah-
ta tabut yana dursun, adam kaça bî'digi ka-
dar türbeden uzaklaşmış, Ateş tabudun tahta
kışının yakıp yarı bedene gelince birden sö-
nûvermiş, ama adam da kaça bildiği yerde dü-
şüp ölmüş.) *

Konser gecesi ön sirada Yorgansuzun
Hakkı Çavuşu gördüm. Hakkı Çavuş Kasta-
monunun tipik sahîyetlerinden biridir. Usta
bir Bağlamacı olduğu kadar şair ruhu ve us-
ta malı satmakta gerçekten mâhi, bir Halk
sanatkâridir. Artık iyice örselenmiş, eskimış
Millî kılığı (Çepken, Zipka Şâvar, Boyundan
atma köstek, Şal kuşak, meşin shâhlik, önlü
peşli yelek) içinde küçülmüş vücudu ile başı
öñüne eğil duruyordu. Onu öyle görürse içim
karıncalandı. Bir ara'ık Sahneye daret ettim.
Her gün aralarında görerek, merhaba deyip
gecen Hemşehrîlerine bu güngörmiş Hakk
aşığını cosa cosa anlatmağa çalıştım. Kendi
sazı yanında olmadığı için, özür dilememesine
rağmen, bizimkilerden birini eline verdim.
Koca Yorgansuz, sazi eline alıp Mikrefonun
basına geçince gencigövermişti. Sazına düzen
verip telerde biriki dolası, onu ben, ama sa-
de ben gâncığ'inden ka'ma, dokunaklı sesi ve
sazı ile d'nledim. Ne hâzindir ki, artuk Plâk
eskimişti, yüreğim burkuldu. Burku'du.

Kastamonu'dan sabahleyin erken çıktıktı.
Tosya, Gümüşhacıköy, Amasya yolu ile To-
kat'a gideceğiz.

TEKİRDAĞ'DA KIRAL YOLU EFSANESİ

Yazan: Aydin OY

Tekirdağ'da şarap fabrikası iskelesi yandan başlamak üzere deniz içerisinde bir set, batıda Barbaros'a kadar uzanır gider. (Barbaros, Tekirdağ'ın batısında bir bucak merkezidir.)

Kıydı çizgisinden sekiz on metre içinde uzanan, üzeri düzgün olan ve yosunlarla kaplı bulunan bu set bir hayli genişir de.. İşte bu sete halk ağzında Kral Yolu denmektedir bununla ilgili olarak aşağıda, birkaç değişik şeklini de not halinde sunacağımız efsane anlatılmaktadır.

*

Bizanslılar zamanında Tekirdağ'ı yöneten bir tekfurun gavet güzel bir kızı varmış. Bu sıralarda Barbaros'da da bir derebeyi (veya tekfur) ve onun yetişkin bir oğlu yasamaktırmış. Nasılsa oğlan, tekfurun kızını görmüş, günlerce vemeden içmeden keşfılmış. Kızı yetenekliyip derdini babaşına demis. Kızı istemek üzere Tekirdağ tekfuru ile görüşmesini rica etmiş. Barbaros tekfuru da oğlunu bu israrları üzerine kalkmış, Tekirdağ'a gelmiş, tekfura meseleyi açmış ve kızını oğluna stemiştir. İstemmiş ama Tekirdağ tekfuru bu konuda Barbaros tekfuru na bir şart koşmuş:

— Deniz içerisindeki kıydı boyunca suyun bir karış altında bir yol yapracaksınız; kızı buradan faytonla geçeren tekerlekler sıpir sıpir edecek. Bu şartı kabul ederseniz ben de kızımı oğlunuza vermeğe razı olurum. demis.

Söz kesilmiş, bir yandan düşün hazırlıklarına başlamış; öbür yandan da kız tarafının arzu ettiği deniz içi yolunun yacısına. Günler, haftalar, derken efendim aylar geçip geçmiş; nasıl olmussa olmuş, tam bitmek üzere iken volun yapımı birden duruvermiş. Meğerse sonradan tekfur, kızını vermekten vazgeçmemiş veva kız gitmekten cavırmış. Bu bavurmadan da Barbaros'dan başlıvarak yapılmış devam eden yol bırakıldığı yerde kalmış.

*

Tekirdağ'da bu yolla ilgili olarak anlatılan efsanenin en tutulmuş ve yaygın şekli budur. Esası böyle olmakla beraber bazı noktalarda avrılık gösteren söylevis şekilleri de vardır. Bunların her birini evri evri anlatınca sadecə vulvardakine göre farklı olan noktalarını belirticeğiz:

a) Kız babası, Barbaros tekfurudur ve

bu kızı istiyen delikanlı ise Tekirdağ tekfuruñun oğludur.

b) Kız veya babası caymazlar da ya oğlan veya kız olır. Yol onun için yarınlı kalır, bitirilmez.

c) Yolun yarınlı kaldığı filan zikredilmenden efsane kızla delikanının evlenmeleriyle mesut bir şekilde sona erer.

d) Yine bu dört kişilik kadro çevresinde yalnız kişilerin ikisi değişik olarak anlatılan bir şekil daha var: Barbaros tekfuruñun kızı Tekirdağ tekfurunun değil de Çorlu tekfurunun oğlu görür, istetir. Biraz değişik, hattâ varyant niteligidde olduğundan bu söyletiyi de anlatalım:

*

Çorlu tekfurunun oğlu bir gün ava gitmektedir. Tekirdağ yakınlarına geldiğinde denizini görür. Ömründe ilk defa deniz gördüğü için hem hayret ediyor, hem de bu güzel manzara karşısında hayran oluyor; etrafındaki kılardan biraz daha ilerlemeyi teklif ediyor. Tekirdağda şimdiki çiftlik önü tarafına gelmeye, gezerlerken kıydı boyunda Barbaros tekfuranın kızıyla karşı karşıya geliyorlar, Oğlan kızı aşık oluyor.

Döndükten sonra delikanlı o gün başlarındandır geçenleri babasına naklediyor ve kızı istemesi için rica ediyor. Tekfur kalkıyor, Barbaros'a geliyor ve meseleyi açıyor, iki tekfur görüşüyorlar, Barbaros tekfuru :

— Bir şartı olacak, Oğlunuzun kızını ilk görmüş olduğu yere kadar buradan kıydı boyunca ve deniz içerisinde olmak üzere bir yol yapracaksınız, gelin alayımlı oradan geçmek şartıyla kızımı oğlunuza veririm, diyor.

Beri tıraffı bu teklifi kabul etmek zorunda kalyor ve yol yapılmaya başlanıyor, denilen yere kadar geliyor ve bundan böyle iki genç muratlarına ermis o'uyorlar. (Efsanenin bu seklini de emekli öğretmen Necmi Barut'dan dinledik.)

*

Yine bu kiral yolu ile ilgili fakat çok değişik, yukarıda anlatıldıklarımızla hiç ilgisi olmayan kısa bir söyleti daha var. Onu da nakledeelim:

Türkler, Rumeliye geçmeden önce Tekirdağ'ın olduğu yer, Barbaros tekfuranın çiftliğidir. Tekfur bu kiral yolu ile kırıstañdaki su kesiminde sandaliyle do-asır, çiftlikden Barbaros'a, Barbaros'dan Çiftlik'e bu

Bozkır'da Halk Hekimliği:

KUDUZ VE DARPILAMA

Yazan: Saim AÇIKGÖZ

İlkçağıdan kalma bir kasaba Bozkır. Tarihi bütün ayrıntıriye bilinmiyor tam o'arak. Yalnız, adını Bozkır diye bir bölge beyinden aldığı bir gerçek. Coğrafya niteliği ve gürünümü ile uzak yakın bir ilişkisi yok bu sözcüğün. Yemeşil olur bahar ayları gürünçü Bozkır'ın yüzü. Çarşamba dedikleri çay ikiye böler kasabayı.

Okuyanlar anılsın, hani 1961 in en yüksek edebiyat ödülüne alan Drina Köprüsü adında b'r yaptı vardi. Onda, kasabayı ikiye bölen Drina üzerinde koca vezir Sokullu tarafından yaptırılan köprü, kasabanın yaşasımı ile yakından ilgilidir. Kasabada yaşayan tüm insanların gemicileri yazılıdır o köprüde. Aci tatlı olayları ile o köprüde yaşar kasaba. İste böylesine bir köprü de Bozkır'dan geçen Carsamba akarsuyu üzerinde vardi. Tarihi oldukça gerdilerde bir köprü. Selçuk'ulardan ka'dan söylenilir. Kesin yaşı bilinmiyor ama beş yüzüyle astığı da besbelli. Çok değil, bes on yıl önceki deşin bu su da zaman zaman Drina gibi kasabaya salındır, evlerin odaları su ile do'amış. İlkinci olarak görülen tahta köprü Çarşamba suyunun azınlığı anında sulara kapılır. gidermiş. Böyle zamanlarda halkın karşı kıyuya geçebilmesi salt bir köprüye kalır.

sandalla gidiip gelirmis.

*

Bugün coğrafik o'sumu ön planda tutan kimse bursası elle yapmış bir yol veya set olmayıp doğrudan doğruya bir kıydı oluşturdu.

Günesli havalarda denizin carsaf gibi olduğunu sularde kıyrı paralel uzandığı gayet net o'arak görülen bu vol, insan eli ve emeğiyle yapılmamış olsa bile kendisiyle ilgili olarak söylenen bu efsane'ler dolayısıyle Tekirdağ'ın manevi hayatımda bir yer etmişdir. Efsanesi kuşaktan kuşağa nakledilen Kral Yolu, biraz da bu söyletileri gerçeklıklaracak derecede düzgün yüzeyiyle Barbaros'a doğru suyun bir karışından uzanır, gider. Biraz da efsanenin havasına kendini kaptırın bir kimse gelip burada bir müddet duracak olursa muhayyel bir paytonun teknelerini, suyun spirtlerini duyar gibi olacaktır.

Oldukça serüvenli bir geçmiş var Bozkır'ın. Tarihimizde, özellikle Kurtuluş Savaşı'nda toplumsal davamlılar, Türklerin yardımcı olmaya yönelik çabalalar olarak görülmek. Aci sonlarla biten başkaldırmalar olmuş bu sırallarda. Şimdi bu karayı silme çabasında Bozkır.

Yetmiş bir köy, üç bucak ve merkezde olmak üzere 55 binin üstünde insan yaşayır bu gün Bozkır'da. Kasaba üstünde bu genel kışa bilgi ve girişten sonra temel konuya gelip, Bozkır'ın çeşitli köylerinde görülen Türk inanışlarından söz açacağım.

DARPILAMA

Köylerde halk kuduz hasta'ığına kendin, ce bazi çareler aramış ve bulmuştur gürünüm' zedegi. Bun'dan birisi darpilama denilendir. Hastalıklının bu'ummasında güdülen yol, da bilyik bir gerçek payının bulunduğu kabul etmek gerekdir. Ayni soydan gelen insanlar uğraşır kuduz hastalığı ilgi'li bu darpilamaya. Köy'lü bu soya Darpi Ocağı divisor. Bu işte uğraşanlar mut'ak oactan olsalıdır kiteshis başarılı olsun.

Kuduz o'ayının ortaya çıkmasında, daha doğrusu kuduz şüphesi duyulduğunda oactan bir darpici kişi, bilyikce bir kazanı okuyup, üflediği suyla doldurur. Su dolu kazan sokakta herhangi bir evin damına, ya da yüksekce bir yere çıkarılır. Darpi yapan alttan geçenlerin üzerine e'indeki süpürgeye kazanada ki okunmus sudan alın, serper. Gecise, katılımın, üstünde su serpilmijen hiç kimse bira kılınmaz köyde. Köyün en kılıçlılarından, en bilyik yürünedek her kişi servilen su altından geçmek zorunluğundadır. İnsan'ardan sonra ne kadar hayvan, at, öküz, tavuk, inek v. s. varsa geçiriir. Hayvanlara da Darpi Ocağından çıkışmış şifa su serpildikten sonra darpi işlemi bitmiş o'ur.

Bu o'avda düşündürülüp ve gerçek yön, köylünün, kuduz canınım suya karşı o'an cağırganlığını, korkusunu sez'in, bu yoldan kuduz mikrobu almış insan, ya da hayvam bu'maşa çalışmasıdır.

KÖROĞLU'NUN KUYULUK RİVAYETİ

Yazar: Doç. Dr. Şükrü ELCİN

(Geçen say'dan devam)

Artık Mahmut Bezirgân oldu. Köroğlu gider, kervanları alır, getirir, Mahmut götürür, satar. Böyle yerler, içeler.

Bunun üzerine iş yeri geçti. Mahmut Bezirgân avradanın oturup keyif yapardı. Demircioğlu geçti. Avradın güzel olduğunu gördü. Dikkatle baktı. Dedi, bu avradın yüzünden bana fenalık gelir. Akşam olsun da Köroğlu'na söyleyeyim, dedi. Akşam oldu. Mahmut Köroğlu'nun odasına gitti. 17 bölgükbaşı, 40 kabadayı, 12 boy beyi mükemmel oturlar. Selâm verip girdi. Selâmını aldılar. Sözcüm tutulursa bir diyecem var, dedi. Bu adam'ın anası da, babası da sensin. Buna senede birini evermek farzdır, dedi. Mahmut Bezirgân'a Demircioğlu, hay ağını severim, pek doğru söyleyin. Köroğlu everecekse ever, evermeyeceksen yarından dağılıp gideriz.

Köroğlu, Mahmut Bezirgân, sen benden çok yir gizdin, Kızları bulması senden, almasın benden. Mahmut dedi, öyle ise kolay. Gürcistan şehrinde Gürcistan padışahının üç kızı var. Bir'i Gülbeyaz, biri Gülniyaz, biri Gülyasem. Ama Gülyasem güzellikte Ayvaz'a münasip'tir. Mahmut, Köroğlundan 500 sandık istedî. İçinden açılıp, içinden örtüsün. 40 katır yükü kumaş istedi. 500 dane asker istedi.

Köroğlu, olur, dedi. Marangozlar geldi. Üç gün müsade istediler. Bölükbaşalar taşaklı, erkek 500 asker seçtiler. Kumaş hazır oldu. Şehirden çıktılar. Köroğlu, Mahmut Bezirgân, hele sen kervaninen git. Dünya ölümlü dünuya. Ben Şirin Dön'e duz ekmek helallaşyım deyip geri döndü. Bir de sürüp doğru sarayına gidi. Ailesi Şirin Dön'e tepeden tırnağa kara yas givinüp sarayın burcuna çöküp kervanı seyreden.

Bir de Köroğlu: "Ey Şirin Dön, biz gitmiyoruz. Allah'aスマだak s'zi, duadan unutman bizi Dünayada ahret hakkını helâl eylen, dünya ölümlü dünya, ya gelirik, ya gelemeğim" dedi.

O orada kalsın, biz ge'elim Çam'ibel aha, İl'sae. Köroğlu, altına, vurguna gider, biz de gidelim, kazanalım dediler. Şirin Dön'e, senin

düşmanın da var. Bu kadar adam ne olacak. Kör, topal işe yaramaz. Köroğlu, güzel haber ettin, dedi. Onlara bir iki beyit söyledi:

Aldı Köroğlu

Güreüstana seferim var
Er dolusun içen gelsin
Düşman kanı şarap gibi
Filcan filecan içen gelsin

Filcanımız Süleymanı
İçtiğimiz arşan kanı
Kılıç kabzasının kını
El vurupta çeken gelsin

Keç Köroğlu'mı ahrap gibi
Yer üzerinde turap gibi
Düşman kanı şarap gibi
Candan serden geçen gelsin

Bir de giden atilar bunu tamamile dinledi. Vay deyyus harbe gider. Biz zannettik vurguna gidiyor. Seçtiği 500 kişiden başka kimse kalmadı. Şirin Dön'e Köroğlu'ya dillerine sağlık, dedi. Ama bu kadar insan, hayvan burda ne yer, içer, dedi. Köroğlu, sen benden akıldanesin deyip aşısını, kasabını, hancısını çağırıldı. Dünden söylesem güçenler, telden söyleyeyim deyip aldı sazi bakalım ne söyledi.

Aldı Köroğlu

Habanada deli gönü'l habana
Atınza b'nüp gitmek yabana
Besyüz koyun ismar adım çobana
Yıdır kasapbaşı ben gelenege

Hozana da deli gönü'l hozana
Atınza b'nüp gitmek Kozan'a
Altıms batman pirinç koyum kazana
Yıdır aşı basm ben gelenege

Hakûradâ Koç Köreğ'u'm hakira
Zulum itmek fukaraya fakira
Besyüz kile (arpa) ismar adım çakır'a
Yıdır imrehorum ben gelenege

Deyip kesti. Şirin Dön'e duz ekmek he, laMasup çıktı, gitti. Bir de kervana ulaşup üç gün üç gece gittiler. Dördüncü gün Mahmut Bezirgân Köroğlu'ya: "Sözümüz tutarsan söyleyeyim, tutmazsan ne ben söyleyeyim, ne

ARAŞTIRMALARI

sen d'in'e" dedi. Köroğlu, söyle, dedi. Burada, ki yaptığı delliliği yolda yapacaksan yol yakın iken geri done'im, boşuna kafaya vurmayalım. Köroğlu dedi ki, ta gidüp gelene kadar sen Köroğlu'sun, ben Mahmut Bezirgân'ım, sen'in izinden çıkmam, dedi. Mahmut Bezirgân öyle ise asker dışarıda gidemez. Askeri artık sandığa dolduralım. Baş üstüne deyip Köroğlu askeri sandığa koymular. Dışarıda ka'an Köroğlu, Mahmut Bezirgân, Ayvaz, Üçlü dışarıda kaldı.

Köroğlu'nun birinci düşmanı bir bey vardı. Beyoğlu adında bir boy beyi idi. Başında bimbeyiz askeri vardı. Beyoğlu'nun bir korusu vardı. Kervanı Koruya indirdiler, hayvanları koruya saldılar. Mahmut Bezirgân: "Ayvaz cığum, ben yoruldum, biraz uuyum. Güneş ortayı geçince serinlik çıkar, beni kaldırır, kervanı yükledelim", dedi.

Mahmut Bezirgân yatmadı olsun, sen küssayı Beyoğlu'ndan dinle.

Beyoğlu'nun koru başında bekçileri vardı. Dâylâm koruyu beklerdi. Gelip geçen kervançıdan, yolculan baq alındı. Kervanın koruya indiğini gören bekçiler Beyoğlu'na koşular. Bir kervan geldi ki hesabını ancak Allah b'lid, dediler. Beyoğlu, bana mi danışırınız, gidin, bacınızı alın da gelin, dedi. Korucular, nerdesin koru deyip koruya geldiler.

Ayvaz baktı ki şehirden iki ath gelir. Baba iki ath gelür buraya dedi. Köroğlu, gelsin oğlun da attarının başına var, dedi. Atılar se'ddi. Hosbesten sonra biz baqqiyık, baq almaya geldik, ma'ını sök, görelim, dediler. Bunu üzerine Köroğlu kırıştı: "Oğlum, kuşaklarım duymaz, hele biraz bir yerlik gel de söyle" deyip kılıca el attı. Arkadaşı ulan kaçam, simdi it boynu gibi başını düşürecek deyin, nerdesin Beyoğlu deyip kaçtılar.

Beyoğlu'na gidiip anıtlarlar. Beyoğlu kızdı. Askeri silah başına edin, dedi.

Bir aklıdane varıldı. Dedi ki, bu bir kervandır. Bize karşı duracak hali yoktur. İki atı basında adam yollayalım, bunlar mı canhılk vont, kervancı mı aksilik yaptı. Gene vermeyece bildiğin gibi yap, dedi. Ahmetle Mehmét gitmişler dediler. Onlar gitmekte olsun biz slâlim haberi korudan.

Mahmut Bezirgân urkudan uvandı. Ayvaz'dan sordu. "Oğlum, bu şehirden gelüp giden oldu mu" dedi. Ayvaz olanı biteni an-

lattı. Mahmut Bezirgân: "Köroğlu, Allah seenin gözünü kör eylesin. Senin işin zaten böyledir. Sen bu akılda olursan biz Antep'e git, sekte bekmez yimeden geri gelirik" dedi. Köroğlu çeküp düştü, yattı. Mahmut Ayvaz'a sordu, bak gelein var mı? Ayvaz tepeden bak, ti; "mujde, iki atlı gelir" dedi. Atılar geldi. Mahmut Bezirgânı tanıdıklarını. Olanı biteni, Beyoğlu'nun kararını söylediler. Malları çöz görelim, dediler. Bezirgân: "nesini çözeyim, bir yani kutun kumas, bir yani inci mercan. Hesabını yapın bacını vereyim", dedi. Pek iyi. Bir, beş, onbeşen sonra besyüz kurus ver, didiler. Mahmut Bezirgân, pekâ deyip kesciyi çıkarıp parayı saymaya başladı.

Bir de Köroğlu meslekten altında zangır zangır titremeye başladı. Çünkü Köroğlu da ha ömründe hiç kimseye bir avanta vermemiş idi. Baç vermek gülçüne gitti. Titredi.

Bir de bacı Köroğlu'nun titredigini gördü. Herif titriyor, dedi. Mahmut Bezirgân, "Onun başının ugrağı var. Titrer, mîtrer, şimdî geberir, yatar deyip bağı verdi. Bağcılar parayı alıp Beyoğlu'na geldi'er. Ne oldu mesle diye Beyoğlu sordu. "Beyim, Köroğlu'nun Mahmud'u bezirgânı imis. Baç alındı. Sana selâmi var. Evvelki işi yapan bir deli imis.

Mahmut Bezirgân bir daha uykuya yattı. Köroğlu, "Oğlum Ayvaz, beşyüz kurus gitti. Baban ya çatladi, ya çatlayacak. Bakalım beş yüz kurus karşıbu deyyus'un eşek sipaşını bulamaz muyum" dedi. Ayvaz'a at'arı hazır et deyil söyledi. İkisi ayladı. Şehri üf, defa dolandılar. Köroğlu'nun eline bir keçi oğlağı, dahi geçmedi. Ümjdî kesüp ge'ir'erdî. Ayvaz baktı: ki üç dane kız su do'durulmağa gelirler. Gelen kızların birisi Beyoğlu'nu bacısı, biri Harmandadeli'nin kızı, birisi Kulperi'nin kızı idi. Beyoğlu'nun bacısı gördü ki atılar ayak tapuladılar, kolundan incili kirp oturup inci düzmeğe başladı. Harmandadeli'nin kızı su kaplarını yere koyup odu'n ton'a mağaza başladı. Kulperi'nin kızı sjzin atıñ'zn ağızına bilmem ne iderim, ben ocaşa kazan susuz koydum. Kazan ocakta yandı diye doğa ru sürdürdü çesmenin basına. Kız gelip suyu doldurmadı olsun Köroğlu kıratı i'etio kızın başına durdu. Atın dizginini karpuzluğa geçirip aldi sazi bağılm ne dedi.

Aldı Köroğlu

Pınar başında duran kız

Yağlık yüzüne büren kız
Her yo'cuya su veren kız
Güzel bir su ver içeyim.

Köroğlu bunu söylemeye olsun, kız, su
kaplarını koyup bir söğüt çubugunu saz eyle-
di. Aldı bacakım Köroğlu'na ne söyledi.

Aldı Kız
Pınar başında durmanam
Yağlık yüzüme bürmem
Her yolecuya su vırmem
İn yiğit sudan içegör

Aldı: Köroğlu
Ben de su dağı, de'emen
Delsem de geri ge'emen
Hasta oldum attan inemem
Güzel de bir su vir içeyim

Aldı Kız
Harmandalı kovar katır
Ne gönü'l bil'em ne hatır
Hasta o'an döşekte yatar
İn yiğit suyun içegör

Aldı: Köroğlu
İnci de dimişim düşine
Ka'em de d'mışım kaşına
Ku' olayım bey babana kardaşına
Güzel de bir su ver içeyim
Terkime gel di kaçayım

Aldı: kız
Benim babam da Ku'peri'dir
Susuz de değirmen yürüdüür
Seni de zincirde çürükür
İn yiğit sudan içegör

Bir de kız bunu söylemeye olsun, Köroğlu: "Oğlum Ayvaz, kurt kocayınca çakallara
maskara olur" derler. Kız, bizi maskaraya
aldi. Sür de izarı (pege) başından at, dedi.
Çünkü güzelli Ayvaz'da idi. Zor Demirci'o-
ğlu'nda idi. İskarang Hoysi'nun başında
idi. Yılan da Köroğlu'nda idi. Ayvaz suya
sürdü. Suyun içine bir savk düştü. Kız Ay-
vaz'ı görür görmez tuttu, yanına basla-
di. Aman su herife bir su vereyim diye oluğa
gitti, Köroğlu; "kızım ak'ını başına topla. Su
versen de içmem. Benim üç oğlum var. Üçü
de dünya güzeli. Gölgeden gilne gümüşler.
Git o kızlara da söyle size birer dane oğulla-
ruma a'yaim" dedi.

TÜRK FOLKLOR

Kız, aman emmi, beni bu oğluna alırsan
öteki ister gitsin, isterse gitmesin, ben se-
nin ile giderim" dedi. Döndü, arkadaşlarına
da olanı biteni söyedi. Harmandalı'nın kızı
analık elinden içeriği koktuğundan pekala
giderim, dedi. Beyoğlu'nun bacısı, ben karda-
şının namusunu ayağının altına alamam,
dedi.

Pekala deyüp kızların ikisi çeşmeye gel-
diler.

Köroğlu, öteki kız neye geldi, diye
sordu. Kız'lar, getiremedik, biz geldik, bizi gö-
tür, dedi.

Köroğlu, o kızın kim olduğunu sordu.
Beyoğlu'nun bacısı Mavulu, dediler. Köroğlu
Ayvaza, "Sen bu kızları al, kervanın yanına
git, sandıktan iki asker çıkarıp kızları sandu-
ğa sok. Ben bacakım su hasbeyi bir düzende
tutamam mı, dedi. Ayvaz, kız'ar ile gitmekte
olsun, Köroğlu atının başına Mavulu'ya dön-
durup aldı: sazi e'ine.

Aldı: Köroğlu
Erisi çayda gezer
Birisi incisin dizer
Al g'yen bağrımı ezer
Dur dur da Mavulu Mavulu

Biris odun deşirir
Biris aşın p'sirir
Al giyen beni şaşırır
Dur dur da Mavulu Mavulu

Bir de Köroğlu bunu söylemeye olsun,
kız baktı ki bu deyyus beni tutacak, Etekleri-
ni beline soktu, kaçtı. Ev yakını idi. Eve gir-
di. Köroğlu evin merdivenini sıvadı, ben gele-
ne kadar burada bekle kancık dedi.

Nerdeşin koru deyüp koruya vardi. Eski
yerine yattı.

Biz alalım haberi kızdan. Kız, doğru
Beyoğlu'nun odasına girdi. O'ani biteni an-
laştı. Kulperi'nin kızı da gitti, Harmandalı'nın
kızı gitti. Beni de merdivenin dibine ka-
dar kovaladı, dutamadı. Çesmeye gittik. İki
atlı varmış. Birisi dört ayaklı sekili am akıtm-
ma saker el atın üstünde taze bir dejikanlı
çocuk. Birisi kur atın üstünde binmiş, atın beli
yasılmış, o kadar bir adam ki bu dünya adamlı-
na benzemez. Bir kafası var hamam kubbesi
gibi, gövdesi deş parçası gibi, gözler Hurna
fincanı gibi, burun Bab baldırcağı gibi, büyük

ARAŞTIRMALARI

lar yirmibes yaşında kedi kuyruğu gibi ku-
laklarının üstünden dökmüş.

Beyoğlu, asker gönderelem, dedi. Akılda,
neler Mahmud Bezirgân yemek yapılmak
için götürmüştür. İki atlı gönderelem, alıp
gelsinler, dediler.

Bağcılar varmadı olsun biz gelem koru-
ya, Mahmud Bezirgân uykudan kalkup Ay-
vaza: "vakit gelmiş, kervanı yükletelim"
dedi. O sırta iki bağıçı çıktı geldi. Mahmud
Bezirgân'a hoşbesteden sonra kızları istediler.
Mahmut bize kiz ne arar. İşte biri çocuk,
biri cinsi yatar o adam.

Biz ge'e'im koruya. Mahmud Bezirgân
Köroğlu'nun işini beğenmedi. Kervan yükle-
dip bir çamlı dağa doğru çektiler. Gözcüler
Beyoğlu'na haberini ıstırıldılar. Kızları göz
göre göre götürücek mi deyüp binbeşüz asa-
ker silah başına idüp kir atına Beyoğlu bindi.
Mahmut Bezirgân, Köroğlu'na marifetin varı-
sa meydana koy, yoksa kaçip kafayı kurtara-
cağım. Köroğlu sen kervaninen git, dedi. Sır-
tını bir çam ağacına dayayıp sazını eline aldı.
Beyoğlu'na ne söyledi.

Aldı: Köroğlu
Harda horda bir Beyoğlu¹
Ata da binmiş yir top gelir
Ben sandım ki yiğin ateş neyleyim
Dört yanlarım yakup gelir

Beyoğlu; "bana yalvarmakla kurtula-
man, Asın nerelidir" dedi.

Aldı: Köroğlu
Harda herda bir Beyoğlu²
Dereleden çıkar gelir
Benim gibi sefil Köroğlu'nun üstünde
Orduları çekmiş gelir.

Deyüp kesti. Beyoğlu, Çamlıbel'deki Kö-
oğlu sen misin, dedi. O da benim, dedi. Bey-
oğlu, bu kızlar sende ise bağlıladım ama ge-
riden asker gelir, yenilmez. Beni gama bağla,
dedi. Köroğlu, aman efendim, ellerim tutmu-
yor, seni nasıl bağlayayım, diye söyledi.

Beyoğlu, hig mi cesaret yok, gel bağla,
dedi. Sonra oradan buradan yara aç, kan ak-
sun. Köroğlu, çaresiz sağını solunu karattı.
Atına bin de git, Köroğlu, dedi. Beyoğlu, ko-
kusundan evvelce uyuyamazdı. Askerler gelip
Beyoğlu'nu ou hajde görünce ne yapalum, de-
diler. Beyoğlu; "beni gözün, şehire kagalm

diye söyledi.

Bız gelem Köroğlu'na, Sürüp kervana
geldi. Ayvaz'a te'den bakanın ne söyledi:

Aldı: Köroğlu

Gel Ayvaz atlanıp gitme
Beşir bu dağın yolları
Duman çöker yoluza
Kıştır bu dağın yolları

Ayvaz gevirdi atın başını ikinci bir yola

Gel Ayvaz atlanıp gitme
Isızı bu dağın yolları
Köyü var da şenliği yok
Boşтур bu dağın yolları

Ayvaz gevirdi üçüncü yola,

Koç Köroğlu'ndan ki meğer
Demirden zırhları söker
Atın nalmı mihm geker
Taştır bu dağın yolları

Deyüp kesti.

Bir de Ayvaz Köroğlu'nun sözüne gü-
cünp bozuldu. Arkadan gelen Mahmud Bezir-
gân Ayvaz'ın vaziyetini bozuk görünce "Kör-
oğlu, Ayvaz'a darıldın mı" diye sordu. Darlı-
madım dedi Köroğlu. Onu eğlemek içindii. Ay-
vaz'ın gönülünü aldılar.

Sura senin, bura benim, az gidüp, uz gi-
düp altı ay bir güz gittiler. Günlerde bir gün
Gürçistan şehri göründü. Üç Han isminden
şehirden dışarı bir han vardı. Hana kervanı
yıklılar. Hancıları çağırıldılar. Günde kaç ku-
ruş alırsın, diye sordular, 5—10 dedi. 39 gün
başka işini gör, 40inci gün gel, paranı peşin
al, dediler. Hancı Allah razı olsun deyüp çok
ti gitti.

Bir de ol gün Köroğlu yattı. Sabahın 17
bölükbaşıını çıkarıldılar. Bir de Mahmud Bezir-
gân'ın bezirgân başıları var idi. Daima mal
alıp verirler idi. Bezirgân'ın geldiğini duyan
40 kişi hana geldiler. Mallarını istediler. 40
katır yükü kumaş malı verüp parasını
aldı. Hani vereceğin mal bu mu dediller.

Mahmut Bezirgân, biz üç kardasık. Biri
Hindistan'a gitti, biri Hind'e gitti, ben de
Gürçistan'a geldim. Kalan malim ortaklığıntır,
kardaslarımlı gelsin, bu malı öyle satarım,
dedi.

Bezirgânlar bîner lira pey parası verdi.
Artık kimseye verme, dediler. Mahmud

TÜRK FOLKLOR

Bezirgân, Körôglu'nun gözüne baktı. Körôglu işaret etti. 40 bin lira pey parası aldı. Bezir gânar birer katır yükü malları götürdüler.

Körôglu Gürcistan şehrinin gezdi. Böyük başlarını top adı. Kızları bulmak gerek, diye söyledi. Bir keçe külâh istedî. Demircioğlu giydüp adı. Koyun boğundan ipiğe püsküll ya-pıp kuşahının başına taktı Körôglu. Sonra beni çoba un, borcù başına gidydirin, sehire güretur, boynuma tokat vurun, bir deli var de, yip sağırın. Ben kiziari delilik ile buurum. Demircioğlu onu çarsıya götürdü. Çocuklar taş vurarak kovdular. Körôglu akşam hana gedi. Üç gün boy e yaptı. Dördüncü gün cuma id. Esnafın birinden sordu. Padışah Cumâ namazına nereden gider. Esnaf bu sokak, tan, dîl, Koroğlu, ikinci bir sokakta bir bedestanın oduğunu öğrendi. Demircioğlu'na gîup: "Bana bir süpürge ile bir kağıt şeke koku at, dedi. Körôglu gece, bog bedestanı aştı. İçi ni süpürdü, kokuları bedestana döktü. Padışahın geleceği sokağa yattı. Ertesi gün padışah binüp namaza gitti. Gedigi yolun üstüne bir zebelâh yatar. Hele kaldırım sunu deyi emretti. Kaak, dediler, padışah gelecek. "Pasâşahın anasını, dedi. Kalkarsam genenize basar basar ayırırıım. Padışah ellemen, dedi. Bedestanın uğrûndan gezerken burnuna bir koku gelüp sarhoş oldu. Padışah namazdan sonra vezirlerine "esnaf gelsin" diye emir verdi. Bu koku nedir diye sual eyledi. Arka arkaya iki gece bekçi geldi. Kokudan uyuya kaldılar. Üçüncü gece bekçi ayağına iğne batırdı. Uyku su gelince iğne onu uyandırdı. Gece Körôglu gelüp kokuyu döktü. Bekçi, sabah keyfiyeti padışaha anlattı. Padışah deliye öküzün boy nuzunda olsa bulun diye emir etti. Bir kişi de iyi sokakta yatar buldu. Padışah seni istiyor, kalk, dediler. Sonunda kendiliğinden kalktı. Padışahın sarayına gitti. Padışah sordu, adın nedir. Körôglu ismim Deli Ali 'dır diye cevap verdi. Sanatım çok. Elimden ucan kaçan kurtulmaz. Güzel türkü bile söyleyirim. Padışah, "Deli Ali, türkü söylem mi?" diye sordu. Söylerim ama, bir saz getürün. Bir saz getürdüler. Aldi baâkalim Deli Ali, Padışah ne dinledi.

Aldi Deli Ali
Gürcistan Nine ölet gelmemis
Anasından doğan hic mi ûmemis

Hic mi ilinize garip gelmemis
Geldim geçtim eğlenecek yer değil

Padışah kes dedi. Vezirlere "bu kadar garip gureba Gürcistan şehri şiran der, burda kalırkı. Vezirler, "efendim kusuruna bakma, söylesin, dinleyelim deyi söyle ediler.

Aldi Deli Ali

Kaça kaça ben canımdan usandum beyler
Üç güzelin yanağında yükselelim beyler
Vallah bîlah ben canımdan usandum beyler
Kapudaki gidi puşar ejinden

Birde padışah, bakın, kapuda ne var didi. Hizmetçinin biri ne görsün, ne kadar gocuk varsa sarayın başına çıkmışlar, deli gıkarsa daşınan vurak deyi bekleslerdi. Hizmetçi olamı biteni anlatı. Padışah, kimin gocuğu vurursa başını kestiririm, dedi. Herkes gocugunu aldı. Padışah, "Deji Ali, burada kal diye söyledi. Padışah; "bu deyiye sorğu sual yok. Cami ne isterse yiyecek, karışman" dedi.

Deli Ali pekmezin damını buldum didi; çarşidan canının istediği a.dı. Üç gün geçti. Dördüncü gün akşamı iki delikanlı konuştular. "Kızlar has bahçeye gelecek. Yarın cuma seyre gidelim, diye

Deli Ali ertesi, adamın birinin pekmezini elinden kaptı, yidi. Artanına su koyup şerbet etti. Ver elini Hasbahçe, dedi. Kız, ar gejme ge başladı. Deli Ali; Serbetten igmeyeni geçir mem" diye söyledi. Kızlar korkup geçmediler. Padışahın kızları geldi. Neye geçmediiniz diye sordular. Padışahın kızları içüp geçtiler. Hep kızlar içtiler. Akça Gelin isminden bir gelin vardı. Huylanıp gelmedi. Nagar geği. Deli Ali bileğinden tutup şerbeti içirdi. Andan so ra öpüp koyuverdi.

Deli Ali içeriye girip padışahın kızlarının kargasına oturdu. Büyükkız sordu: "Emmi necisin, nerden gelüp nere gidersin, deli misin, ismin sanatın nedir" diye sordu.

Deli Ali; "Ötekini, berikini niden, ismim Deli Ali. Sanatım çöktür, türkü bile söylerim" dedi. Büyükkız, öyle ise söyle, dinleyelim,

Aldi Deli Ali
Üç güzel oturmuş da nazlı nazlı
Ölüsür bülbüller ördékli kazı
Üç güzel dersen bir şiran sözlü
Gürcistan illiler dudu dilliler

İnanışlar :

ANKARA SORGUN KÖYÜ İNANMALARI

Yazar: İsmail Celâl GENÇTÜRK

Köyümüz kadınları yürüyüş arasında onemindeki bir erkeğin yonunu kesp geçmeyez. Geçen de iyi karşılamazlar.

Ulu ağaçlara bez bırakmak bir gelenektir.

Babanın ayakkabısı ters gevriarse; o evin erkek çocuğunun evlenmek istediği hükmüne varılır.

Dururken lâmba camının kırılması eve para gireceğine yorumlanır.

Erkek çocukların yemek kabalarını sırmaları iyi karsılamaz. Hatta düğünlerinde kar yağacağına yorumlanır.

Yabancı, köyden birisi; köylimüze sebze, meyve gibi yiyeceklerden hayvanla salmaya gelirler. Bu adamların yo.unun üzerinde çalısan veya bulunan kimse, ere Selâm verildiğinde alır ve "yolbacı, koda geg" denir. Bu demektir ki; getirdiginden bırak, öye geg.

Ali sazi aldı bakalm kizara ne söyledi.

Aldi Deli Ali

Gül Yasemenim oynamadan yorulur mu ola
Gülniyaz boynuma sarılır mı ola
Yasemen bu söze darılır mı ola
Anam Gürcü kizi babam kürdoğlu

Kaldır kollarını Yasemenim boyun göreyim
Açılmış bahçemin güllün dereyim
Bir desti malm var sana vereyim
Anam Gürcü kizi babam kürdoğlu

Kızlar halayı bitirdiler. Oturdular. On dan sonra büyük kız, bir top oynayalım diye Deli Ali'ye teklif etti. Deli Ali baş üstüne, dedi. Kızların biri inip, biri bindi. Deli Ali'nin üstüne, Onu sabaha kadar uyutmadılar. Yasemen oyunda huylandı.

Ertesi günü baş vezirin oğlu evlenecek, kızlar da gelsin, dediler. Hepsi Hasbahçeye gittiler. Deli Ali'de geldi. Büyük kız Ali'ye yemek koydu. Sonra gül toplamaya ve sulamaya çağırıldı. Gece saklamacı oynadılar. Büyükkız Deli ile beraber idi. Sonra kızlar ona türkü söyle, dediler.

Aldi Deli Ali

Kalk gidelim Karaman'a yukarı
Gül Yasemen güzellerin şekerli
Gürcistanda sevmiyorlar bekârı
Anam Gürcü kizi babam kürdoğlu

Kalk gidelim Karaman'a aşağı
Bilme kuşadırın Huma kuşağı
M.hz geht Ali Emni'nin d——
Anam Gürçü kizi babam kürdoğlu

Deyüp kesti. Bir de yaşıtlar, Deli Ali ben
gərsiye gitdeğim, müsade deyüp kalktı. Doğ.
ru geüp hana; "Ayvaz, oğ.um, görevim, aksa-
mınan atım, sjahum, e.bisem ile seni kızların
sarayında isterim."

Başüstüne deyüp Ayvaz peşinden gitti.
Köroğlu kızlarını sarayına geldi. Ayvaz dönüp
hana geldi. Bir de vakıt geçip akşam odu.
Kızlar gelüp A.i Emni bize iki beyit türkü
söye, didier. Deli Ali, türkündiz batsın O..
lar, ben Deli Ali'miyim. Emir Çelebi idı be-
nim adım, Benim bir oğum var idı. Dünya
güzelidir. Oğlumun derdinden deli oldum.
Oğlumu yitirdim, 18 sene o.du, didi. Şimdi
ise oğlumun bu şehire ge.eceğini zannediyorum
Kızlar, oğlun geldi ise seni bulur, iki dene
söye, dedier. Tam bu sırada tak tak kapu
vuruldu. Kimdir deyi sordu,ar. "Kızlar, açon
kapayı babam var imiş" dedi. Kızlar kapayı
açip Köroğlu Ayvaz'ı alıp saraya çiktılar.
Kızlar gördüler ki 15 gece,ik ay içeriye doğ-
du. Kızlar aşka gelüp yanmaya başladilar. Bir
de Deli Ali; "hasret idim, kavustum" deyi Ay-
vazı' aynının malak sevdigi gibi severdi. Kız-
lar, Emni itme, yazıklar oğlan yorgun, didi-
ler. Kızları yaşak odalarına koğdu. Ayvazı
yanına a.ip yattı. Büyüük kız atesten durama-
yı p kapının ağzına gelüp "Ali Emni" diye
çağırdı. Ne diyon o——pu dedi. "Beni oğluna
al, iki heybe gözü altın bir at alır dis kapu-
ya hazır olurum" diye söyledi. İkinci kız gel-
di. Aynı vaziyet. Altına bir at, iki heybe gö-
zü cevahir taşı alıp ikinci kapuya git, dedi.

Gelelim Yasemen'e, üç sefer kapu ağzına
gelüp dördüncüde çağırıldı. "Ali Emni, beni oğ-
luna al, altına bir at alup üçüncü kapuya
git" dedi.

Andan sonra Köroğlu kalkup elbiseyi gły-
di. Kılıç kalkanı kuşandı. Atına bindi. Dis kaa
puya varup büyük kizi, diğer kapulara varup
d'ger kızları aldı. Kızlar gördüler ki deli olan
adam ağa olmuş ki görünmüştü değil Birbiri ile
konuşan kızlara Deli Ali, "Ben Köroğlu'yum,
sizin güzelliğiniz duyup geldim. Üç oğum
var gayet güzel" oğullarına alacağım" dedi.
Kızlar memnun o'dular. Saraydan çıkış
hane geldiler. Köroğlu, handaki arkadaşları,

TÜRK FOLKLORE

na, hazır olun, bine,im, dedi. Haziran:p han-
dan çıktılar.

Biz alalım haberi hancıdan. Gün 39 olmuş,
o gün 40 inci gun idı. Hancı sabah erken gel-
di, kumse yok, hancı padışana şikayeteye vardi.
Padıgha sordu, kim idı. "Bezirgan" diji. Eyy-
vah Köroğlu düzene düştük, kızları yok, aya-
yın, diye söyledi. Kızlar baktılar ki yok, ka-
şımlılar.

Ol zaman asker toplayın, arkasından
Köroğlu'nun gideriz, dedi. Asker, Köroğlu'na
yetişti. Bö.ükbaşı Kose Kenan, bir padısha
karşı koyup, buradan kız mı alacakmış, arka-
daşlarına kaçalmış dedi. 40 atılısını alıp kaçtı.
Bunu gören Köroğlu: "Ayvaz, szazımı getir,
Kose Kenan'a söyleyeşim. Dönmezse ben ke-
seyim deyüp a.dı bakaam Köroğlu ne söyledi.

Aldı Köroğlu

Alah Allah deyüp ata binince
Dereleide boz kurdara ün o.ur
Zalim düşman karşımıza gelince
Koçum koma kara arsian,mdır ö.ür

Bir yiğit e.das.n almış e.ina
Canını koymuş arkadaşın yo.una
Ka.kan paralana zırhlar deline
Kanlı gömlek koç y.ğ.de don o.ur

Bir yiğit e.das.n almış at.yor
Ağ e.leri kızıl kana batıyor
Bir kötü yoklaşın koymuş kaçıyor
Kaçma kötü kaçma şimdi dön olur

Buna kılıç derler yara.ar açar
Kelleynen kamış meydana saçar
Kötüler, kavgayı g.ürünce kaçar
Varır tenha yerde kahraman olur.

Gene Koç Köroğlu'm kavgaya girse
Seçilse y.ğit en meydana çıksa
Kötünün e.ina f.rsatın geçse
Mühr bende deyüp Sü eyman o.ur

Deyüp kesti. Bir de Kose Kenan Köroğ-
lu'na gelüp özür diledi. Bir de padışanın as-
keri gelüp tutuştu,ar. Padışanın askerinin al-
tından giriş üstünden çıktılar. Kırı'an kırıldı.
Kırılmayan şehire dönüp bozulup kaçtılar.
Köroğlu, kızları bö.ükbaşı'arına taksim ed-
di. Üçim de herkes sahip o'sun deyüp bö.ükbaş'a
rını ve kızları dizdi. Birer birer taksim edüp:
"Yasemen Ayvaz'ın, Mavulu Hoylu'nun" deyüp
binin atlara didi.

Doğru Beyoğlu'nun korusuna inüp Beyoğ.

Derlemeler:

BURDUR'UN BUCAK İLÇESİ TÜRKÜLERİ

Yazar: Şener YÜCE

Gene nereyi basmış
Bucak'ın kaçaklıları
Hükümetin kapıları burmalı
Kel Mahmud'u kurşun ile vurmali

Yazır.n tepeleri
İşleme kepepleri
Gene nereyi basmış
Bucak'ın efeleri
Ak konak'ın kapıları burmalı
Yüzbaşıyı kurşun ile vurmali

Kocabacak Mehmet Efe, Uğurlu Köy'e
salma salıyor. Fakir bir adam olan Dikkulak
"Ben para veremem" diyor. Bir cuma günü
efelerin gececekleri yoluñ kiyisindaki yazılık
(karşı)iste) içinde, pencerede tam endah nişan
aarak bekliyor. Kocabacak Mehmet Efe,
Gök Hasan ve bir başka eşkiya atlı o'arak
yoldan geçen silahını ateşliyor. Tek e'de
Kocabacak Mehmet Efe'yi vurup attan düşü-
riliyor. Diğer eşkiya da vuruluyor. Yalnız Gök
Hasan Efe kaçip kurtuluyor. Halk bu olayı
yakın'a söyle anlatmıştır:

Mersin yaprağı yesil
Hasan kendini devşir
Kocabacak vuru'du
Kan akar yesil yesil

Ver yolcular yolun bacını
Biz gege'im
Burdur Konak'ında
Rakılar içelim

Yazır.n tepeleri
İşleme kepe'leri
Gene nereyi basmış
Bucak'ın efeleri

Ver yolcular yolun bacını
Biz gege'im
Burdur Konağı'nda
Mastikalar içelim

**BUHURCULAR veya INCE MEMET
TÜRKLERİ**

Şu Dinar'ın sira sira sügündü
Ben giderken yapracığı göğündü
Ince Memet kılığında büyündü
Ver elini Ince Memet dağlara
Dağlara değil mor sümbüllüagliğine
Bağlara

SON

TÜRK FOLKLOR

Haydar'ın üstü çifte değirmen
Ankara'dan geldi var emrim feznan
Buhureular geliyor ben burda durmam
Ver elini İnce Memet dağlara
Dağ'ara değil mor sümüdüllü bağılar
Jadır kurdum su yaylanın düzüne
Aynalı martinim aldım dizime
Selam söyle o yörügün kizına
On beş senə az geliyor gözümü
Kalk gıldım kara göz im dağ'ara
Dağlara değil mor sümüdüllü bağılar
Çedır kurdum su yaylanın be'ine
Gönü'l verdim bir aşiret gültüne
Se'am söyle o yörügün beyine
A'dırmışın beşli mazver elime
Ver elini kömür gözlüm dağ'ara
Dağ'ara değil mor sümüdüllü bağılar
Kars'dan karşıya kurşun attılar
Keten gömleğimi alkan etti'er

Ver elini İnce Memet dağ'ara
Dağ'ara değil mor sümüdüllü bağılar

YAKIM

Asarcık'ın güzel sarımtı sarık
Mamak'ın güzeliñin topuğu yarık
İsparta'nın güzel belini eger
Burdur'un güzeline ne desen değer
Kiravaz'ın güzel kaşları çatık
Ağasur'un güzelini öpmeye yazık
Ürkütlü'nün güze'l göz i'e kas
Dereköy ile Bucak hepsine baş

2 — AGİTLAR

Bu ağıt Ekim — 1953 de Sivas'ta söylen
mişir. Sivas'an ge'ip Bucak'a yerleserek tüccar'ık yapan, halk tarafından sevilen bir zat
olan Sivaslı Hüseyin Saltoğlu'nun vefatı
üzerine yergesi — Dön'e Bacı — tarafından
söyledenmiştir.

İstanbul'da mal götürür
Yükler dengini yetirir
Efendidir benim emmim
Gitmiş Bucak'ta oturur

Yaz gelir de yaz içinde
Yaz'lık pantolu kılında
Dükkan'clar seçim olmuş
Efendi amcam yok içinde

Manga'la koyarlar közü
Kız'ara düşmüştü sizi
Ne güzel de tasvir çıkarmış
Hem'i oğlu hem'i kızı

Yaz gelir de otlar biter
Mezarında bli'bili öter
Osman Ağa bek ağlıyor
Salacadan kimler tutar

Be'pinar'da var otluğa
Haftada keser et'iği
Emm'm era göçmez idi
Karısının yiğitliği

Büyük evin ağ odası
Malma'na gel'sin kadasi
Bayramlarda selâ verir
Güzel emmim'in sedası

Keşkaya'da günden yüzü
Davara dökeller duzu
Emmim deye bek ağlıyor
Osman Ağan emmiy kizi

Ne ağlıyon için için
Bilmiyorum nedir suçun
Muhammet'e bek yanıyor
Babasız olduğu için

Dükkan'ı açtı m' ola
Has pırtısmı seçı m' ola
Son nefeste can verirken
Sila akına düştü m' ola

Kayseri yelüm yarısı
Bunu söyleyen emmin karısı
Gitmiş de gurbette ölmüş
Dokuz kardaşın birisi

3
Karlı dağların efeği
Do'ayları gill yatağı
Gizli derdimin ortağı
Tepip kapısın açtığım
Sağ sedirine geçtiğim
Gizli derdimi destiğim

3
Yaz gününde yağmur yağışın
Yağşın da hendekler do'sun
Varsın babam ihtiyar olsun
Ben ağlarım babacığuma

Çanakkalesini battı dediller
İçinde babamı yitti dediller
Türük miymış Çanakkale batacak
Deli miymış benim babam yitecek

Evinizin önü çitler sükü'mez
Çitin yaprakları sıktır dökülmmez
Babacığım acı çektür çekilmez

Halk Edebiyatı:

1938 DE BAYBURTTA SAZ ŞAIRLERİ HAFTASI

— 2 —

Derleyen: Mahmut Kemal YANBEĞ

Daha memleketim çok şeref bulur
Umarım mevlâdan vilâyet olur
Gelir Ankaradan emri Bayburdun.

Bayburlu Hilmi

(1) Kah - Kurumuş elma ve armut.
Şiirde adları geçen zevat şairler
haftasına gelmemişlerdir.

“GAZİ”

Binlerce yaşamı su vatanımız
Şeref verdi Türkistana Gazımız
Bu ana yurdunun öz kahramanı
Süleymandır adı sanlı Gazımız.

Al sancak altına kahraman ordu
Türk yavrusu Türküğünü duyurdu
Sırın Ankarada köşküne kurdı
Gülse'n bâhçesidir yeri Gazımız.
Sadaket tahtına erkm's oturur
Doğudan hatıra hükümdir yetirir
Bir nencede vedi dağ'ı götürür
Zaloğlu Rüstem'evari Gazımız.

Türk oğlu yamandır Türkü severim
Beni uvandırdı vatan ne'verim.
Geda Hieraniyim görmek isterim
Yakdı beni hasret narı Gazımız.

Hicrani

*

“GAZİ”

Dinleyin baylarmı medh'in edeyim
Her vana duvuldu sanı Gazinin
Hidayet yetisdi Barekâllahdan
Yüceldi cihanda name Gazinin.
Gavet ziynetlidir ol hükmü sanı
Gülsene döndürdü viran cihani
Yeni havat düzdü bu Türkistanı
Emsali viçelsin sanı Gazinin.
Gavet dilde çuktur onun hüneri
Yedi düvele de kurar plâni

Adalet eyledi bütün millete
Her yerde zikrolur ismi Gazinin.
Ankarada kurdu cinanı âlâ
Kullara bir mektup gönderdi mevlâ
Tahtında adalet yetirsin mevlâ
Türkiyenin şanı, namı Gazinin.
İlhamiyim bilmem tam edem methin
Çok şirin yağatır hazır milletin
Artırsın yezdanım şevku kudretin
Elde gülümüzdür şanı Gazinin.

Kelkitli İlhami

*

"GAZİ"

Calkanır emrinde bahri muhiti
Bahri kebirinde emri Gazinin
Sancağı titretir bütün zemini
Nüfuzu dağa, taşa değer Gazinin.
Çalkandır her yerden bu Türkistanı
Divanında döetur yedi düveli
Vatana her daim eder gayreti
Vasif etmez diller emri Gazinin.
Vasfindan acizdir bütün kâinat
Burcu zade etmis bu büyük himmet
Kul Burhani dilden yazıyor ziynet
Ziynetin her yerde ulu Gazinin.

Bayburtlu Burhani

CUHMURİYET DESTANI
Yırkılmış servisi ditti bezetti
Bitti eicek bart Cumhuriyetin
Kondu budağıma bülbül arz etti
Yükseldi ikbâli Cumhuriyetin.
Erbabî hümâerler yurta bulunur
Fenni fabrikalar te'sis olunur
Muntazam hatlarla daşlar delinir

Yıllık abonesi: 12,
altı aylık abonesi: 6
liradır.

Yurd dışı senelek abone:

3\$. 1£

Yazılı İşlerini Füllen İdare Eden: Mes'ul Müdür: İ. HİNÇER
SERRETER: BORA HİNÇER

Mektup ve havale için adres: Posta Kutusu: 46, Aksaray — İstanbul

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

Baskılanın yazilar
istenince geri gönderilir
Dizgi ve Baskı: Seri-İş
Matbaacılık Ortaklığı
Ankara Cad. 107 İstanbul

TÜRK FOLKLOR

Yükselmiştir kârı Cumhuriyetin.
Çalışmalı, kazanmalı, yemeli
Uyanmalı, oynamalı, gülmeli
Her saat her dakka şükryn bilmeli
Artmaktadır şanı Cumhuriyetin.
Güzel okulların gülü solmadı
Türk olanlar yeni hünere daldı
Okuyup yazmayan bir can kalmadı
Yükselir şerefi Cumhuriyetin
Vatanperverleri bizi uyarrı
Büyüttü besledi kahraman etti
Ağrı dağı gibi cebeller tarttı
Altından kantarı Cumhuriyetin
Durma Türk yavrusu oku okulda
Çalışıp mahir ol her bir hesapta
Hicrani medheder sancağı yurta
Yüceldi eseri Cumhuriyetin.

İspırlı Hicranı

*

CUMHURİYET DESTANI

Katraden uyarrı bahri muhiti
Elvan, elvan bağı Cumhuriyetin
Hükmenü vettiği gûhi kaf kafa
Taze bülbüller Cumhuriyetin.
Bülbüller çagrısrı evlerler gayret
Kahraman evlâtlar her yanda söhbet
Hökmenne bağlanmaya hem yedi millet
Gün begün bayrağı Cumhuriyetin.
Bayrağı düşmanden intikam alır
Mert oğlu merttir Türkler dolanır
Kul Burhani medhivesin tam verir
Carkı devran demde Cumhuriyetin.

Bayburtlu Burhani
(Devam edecek)

ve NEZLEYE karşı

GRİPIN
Kullanınız

Aldığınız müstahzarın ha-
kiki Gripin olduğunu anla-
mak için GRİPIN markasına
bilhassa dikkat ediniz.

GRİPIN
günde 3 adet alınabilir.

1963

1963
**PARA ve
APARTMAN DAİRELERİ**

1963

AKBANK

Vadeli her 100, vadelsiz her 200 liraya ayrı bir kur'a numarası

(Folklor: 57)

..... ARADIGİNİZ EMNIYET

**ANADOLU
BANKASI**

BEKLEDİĞİNİZ İSTİKBALDIR

**ANADOLU
BANKASI**

(Folklor: 58)

(Folklor: 59)

HERŞEYİ daha iyi TEMİZLER

(Faal: 3493 — 61)

SİHHATİNİZİN
KORUYUCUSUDUR

(Folklor: 62)

(Basın: 5216 — 60)

TÜRK FOLKLÖR (HALKBİLGİSİ) DERNEĞİNİN YAYIN ORGANIDİR.

(Folklor: 63)